

Regeringens proposition

2008/09:165

En långsiktigt hållbar organisation för de allmänna
förvaltningsdomstolarna i första instans

Prop.
2008/09:165

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 12 mars 2009

Fredrik Reinfeldt

Beatrice Ask
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redogör regeringen för hur en långsiktigt hållbar organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ska skapas.

Domstolarna har en mycket viktig roll i samhället och detta ställer höga krav på det arbete som utförs där. För att förtroendet för rättsstaten ska upprätthållas krävs väl fungerande och oberoende domstolar. Domstolarna måste därför ges möjlighet att utveckla sin verksamhet och vidmakthålla en hög kompetens.

De förändringar som presenteras skapar förutsättningar för en verksamhet som håller en långsiktigt hög kvalitet och effektivitet.

Regeringen redovisar i propositionen följande bedömning av hur organisationen för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans bör se ut i framtiden. Länsrätten i Stockholms län och Länsrätten i Gotlands län bör läggas samman till en domstol med kansli i Stockholm. Länsrätten i Uppsala län och Länsrätten i Västmanlands län bör läggas samman till en domstol med kansli i Uppsala. Till domstolen bör Norrtälje, Sigtuna och Upplands Väsby kommuner föras. Länsrätten i Göteborg bör läggas samman med Länsrätten i Vänersborg och Länsrätten i Hallands län till en domstol med kansli i Göteborg. Länsrätten i Örebro län och Länsrätten i Värmlands län bör läggas samman till en domstol med kansli i Karlstad. Länsrätten i Dalarnas län och Länsrätten i Gävleborgs län bör läggas samman till en domstol med kansli i Falun. Länsrätten i Västernorrlands län och Länsrätten i Jämtlands län bör läggas samman till en domstol med kansli i Härnösand. Länsrätten i Östergötlands län bör läggas samman med Länsrätten i Södermanlands län till en domstol med kansli i Linköping. Till

domstolen bör Vimmerby och Västerviks kommuner föras. Länsrätten i Jönköpings län bör läggas samman med Länsrätten i Mariestad till en domstol med kansli i Jönköping. Till domstolen bör Bollebygds, Borås, Herrljunga, Marks, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamns och Vårgårda kommuner föras. Länsrätterna i Kronobergs län, Blekinge län och Kalmar län bör läggas samman till en domstol med kansli i Växjö. Inga förändringar av domkretsarna för Länsrätterna i Västerbottens län, Norrbottens län och Skåne län bör göras.

Regeringen föreslår i propositionen att benämningen för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Det nya namnet på en allmän förvaltningsdomstol i första instans kommer att bli "Förvaltningsrätten i" följt av namnet på kansliorten.

Sammanläggningarna bör genomföras den 15 februari 2010. Lagändringarna föreslås träda i kraft vid samma tidpunkt.

1	Förslag till riksdagsbeslut	8
2	Lagtext	11
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	11
2.2	Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken	20
2.3	Förslag till lag om ändring i föräldrabalken	21
2.4	Förslag till lag om ändring i brottsbalken	22
2.5	Förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297)	23
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	24
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	25
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.	26
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling	27
2.10	Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)	28
2.11	Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)	29
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar	30
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.	31
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt	32
2.15	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.	33
2.16	Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)	34
2.17	Förslag till lag om ändring i ransoneringslagen (1978:268)	35
2.18	Förslag till lag om ändring i lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter	36
2.19	Förslag till lag om ändring i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting	37
2.20	Förslag till lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade	38
2.21	Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)	39
2.22	Förslag till lag om ändring i lagen (1981:533) om fiskevårdsområden	40

2.23	Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).....	41
2.24	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.....	42
2.25	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:533) om arbetsställesnummer m.m.	43
2.26	Förslag till lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223).....	44
2.27	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.	45
2.28	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.....	46
2.29	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.....	47
2.30	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst.....	48
2.31	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:479) om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m.	49
2.32	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.....	50
2.33	Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324).....	51
2.34	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.	52
2.35	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.	53
2.36	Förslag till lag om ändring i kommunallagen (1991:900).....	54
2.37	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.....	55
2.38	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.....	56
2.39	Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (1992:859).....	57
2.40	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika.....	58
2.41	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.....	59
2.42	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:584) om medicintekniska produkter.....	60
2.43	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument.....	61
2.44	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation.....	62
2.45	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.	63

2.46	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:261) om fullmaktsanställning	64
2.47	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll	65
2.48	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet.....	66
2.49	Förslag till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220)	67
2.50	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:575) mot skatteflykt	68
2.51	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m.	69
2.52	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	70
2.53	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	71
2.54	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	72
2.55	Förslag till lag om ändring i personuppgiftslagen (1998:204)	73
2.56	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige	74
2.57	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter.....	75
2.58	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	76
2.59	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden	77
2.60	Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	78
2.61	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:592) om viltvårdsområden	79
2.62	Förslag till lag om ändring i tullagen (2000:1281)	80
2.63	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken	81
2.64	Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)	82
2.65	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:617) om behandling av personuppgifter inom kriminalvården.....	83
2.66	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.....	84
2.67	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.....	85
2.68	Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)	86
2.69	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror.....	87

2.70	Förslag till lag om ändring i produktsäkerhetslagen (2004:451).....	88
2.71	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt	89
2.72	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar.....	90
2.73	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).....	91
2.74	Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227).....	92
2.75	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:378) om lägenhetsregister.....	93
2.76	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:496) om blodsäkerhet	94
2.77	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:575) om särskild skattekontroll i vissa branscher.....	95
2.78	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst.....	96
2.79	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:259) om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.....	97
2.80	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:592) om kassaregister m.m.....	98
2.81	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling.....	99
2.82	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster	100
2.83	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:286) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler	101
2.84	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:962) om valfrihetssystem	102
2.85	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:000) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.....	103
3	Ärendet och dess beredning.....	104
4	Utgångspunkter för det framtida förvaltningsdomandet i första instans.....	105
4.1	Allmänna utgångspunkter	105
4.2	Bakgrund.....	105
4.3	De allmänna förvaltningsdomstolarnas nuvarande organisation.....	106
4.4	Reformbehovet.....	107
5	En långsiktigt hållbar organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans	108
5.1	En långsiktigt hållbar organisation.....	108

5.2	Bör förändringarna göras nu?	109	Prop. 2008/09:165
5.3	En ny benämning på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans	111	
6	En ny organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans	113	
6.1	Domkretsar för de allmänna förvaltningsdomstolarna	113	
6.1.1	Länsrätterna i Stockholms och Gotlands län	116	
6.1.2	Länsrätterna i Uppsala och Västmanlands län	117	
6.1.3	Länsrätten i Skåne län	119	
6.1.4	Länsrätterna i Göteborg och Vänersborg samt i Hallands län	119	
6.1.5	Länsrätterna i Värmlands och Örebro län	121	
6.1.6	Länsrätterna i Dalarnas och Gävleborgs län	122	
6.1.7	Länsrätterna i Västernorrlands och Jämtlands län	123	
6.1.8	Länsrätterna i Västerbottens och Norrbottens län	125	
6.1.9	Länsrätterna i Södermanlands och Östergötlands län	126	
6.1.10	Länsrätterna i Jönköpings län samt i Mariestad och Vänersborg	127	
6.1.11	Länsrätterna i Kalmar, Blekinge och Kronobergs län	128	
7	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser m.m.	129	
8	Kostnader och andra konsekvenser	130	
9	Författningskommentar	131	
9.1	Allmänt om förslagen till lagändringar	131	
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	131	
Bilaga 1	Sammanfattning av förslagen i Länsrättsutredningen (Domstolsverkets rapportserie 2008:2)	133	
Bilaga 2	Domstolsverkets lagförslag	134	
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	142	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 2009	144	

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
2. lag om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i föräldrabalken,
4. lag om ändring i brottsbalken,
5. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
6. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
7. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,
8. lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.,
9. lag om ändring i lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,
10. lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
11. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291),
12. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
13. lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.,
14. lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt,
15. lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.,
16. lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160),
17. lag om ändring i ransoneringslagen (1978:268),
18. lag om ändring i lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter,
19. lag om ändring i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting,
20. lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade,
21. lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152),
22. lag om ändring i lagen (1981:533) om fiskevårdsområden,
23. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
24. lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet,
25. lag om ändring i lagen (1984:533) om arbetsställenummer m.m.,
26. lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223),
27. lag om ändring i lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.,
28. lag om ändring i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
29. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
30. lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst,
31. lag om ändring i lagen (1989:479) om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m.,
32. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,

33. lag om ändring i taxeringslagen (1990:324),
34. lag om ändring i lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.,
35. lag om ändring i lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.,
36. lag om ändring i kommunallagen (1991:900),
37. lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård,
38. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
39. lag om ändring i läkemedelslagen (1992:859),
40. lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika,
41. lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
42. lag om ändring i lagen (1993:584) om medicintekniska produkter,
43. lag om ändring i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument,
44. lag om ändring i lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation,
45. lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,
46. lag om ändring i lagen (1994:261) om fullmaktsanställning,
47. lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll,
48. lag om ändring i lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet,
49. lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220),
50. lag om ändring i lagen (1995:575) mot skatteflykt,
51. lag om ändring i lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m.,
52. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
53. lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,
54. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),
55. lag om ändring i personuppgiftslagen (1998:204),
56. lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige,
57. lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter,
58. lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
59. lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden,
60. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),
61. lag om ändring i lagen (2000:592) om viltvårdsområden,
62. lag om ändring i tullagen (2000:1281),
63. lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken,
64. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
65. lag om ändring i lagen (2001:617) om behandling av personuppgifter inom kriminalvården,
66. lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter,
67. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
68. lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168),

69. lag om ändring i lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror, Prop. 2008/09:165
70. lag om ändring i produktsäkerhetslagen (2004:451),
71. lag om ändring i lagen (2004:629) om trängselskatt,
72. lag om ändring i lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar,
73. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
74. lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227),
75. lag om ändring i lagen (2006:378) om lägenhetsregister,
76. lag om ändring i lagen (2006:496) om blodsäkerhet,
77. lag om ändring i lagen (2006:575) om särskild skattekontroll i vissa branscher,
78. lag om ändring i lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst,
79. lag om ändring i lagen (2007:259) om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet,
80. lag om ändring i lagen (2007:592) om kassaregister m.m.,
81. lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
82. lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
83. lag om ändring i lagen (2008:286) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler,
84. lag om ändring i lagen (2008:962) om valfrihetssystem,
85. lag om ändring i lagen (2009:000) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹

dels att 1, 8, 14–20, 21 och 28 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 14 och 19 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Regeringsrätten är, *i enlighet med vad i regeringsformen sägs,* högsta allmänna förvaltningsdomstol. Den har sitt säte i Stockholm.

Regeringsrätten är *enligt regeringsformen* högsta allmänna förvaltningsdomstol. Den har sitt säte i Stockholm.

Kammarrätterna är allmänna förvaltningsdomstolar närmast under Regeringsrätten.

Kammarrätterna är Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Göteborg, Kammarrätten i Sundsvall och Kammarrätten i Jönköping.

Länsrätterna är allmänna förvaltningsdomstolar närmast under kammarrätterna. *I varje län finns en länsrätt. Regeringen kan bestämma att det i ett visst län skall finnas fler än en länsrätt. Regeringen förordnar om länsrätternas domkretsar.*

Förvaltningsrätterna är allmänna förvaltningsdomstolar närmast under kammarrätterna. Regeringen *meddelar föreskrifter om förvaltningsrätternas domkretsar.*

8 §³

Kammarrätt prövar

1. överklagande som enligt lag eller annan författning görs hos domstolen,

2. mål enligt lagen (1989:479) om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m. i den utsträckning som är föreskrivet i den lagen,

3. sådana ansökningar om resning i mål eller ärenden som enligt 11 kap. 11 § regeringsformen *skall* prövas av förvaltningsdomstol, om målet

3. sådana ansökningar om resning i mål eller ärenden som enligt 11 kap. 11 § regeringsformen *ska* prövas av förvaltningsdomstol, om målet

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 1997:1088.

³ Senaste lydelse 2006:305.

eller ärendet slutligt avgjorts av en *länsrätt* eller förvaltningsmyndighet,

4. ansökningar om återställande av försutten tid för överklagande eller därmed jämförbar åtgärd till *länsrätt*, kammarrätt eller förvaltningsmyndighet,

5. mål om sådant onödigt uppehållande av ärende som enligt föreskrift i lag *skall* prövas av kammarrätt.

Regeringen *förordnar* om kammarrätternas domkretsar.

eller ärendet slutligt avgjorts av en *förvaltningsrätt* eller förvaltningsmyndighet,

4. ansökningar om återställande av försutten tid för överklagande eller därmed jämförbar åtgärd till *förvaltningsrätt*, kammarrätt eller förvaltningsmyndighet *och*

5. mål om sådant onödigt uppehållande av ärende som enligt föreskrift i lag *ska* prövas av kammarrätt.

Regeringen *meddelar föreskrifter* om kammarrätternas domkretsar.

Länsrätterna

Om det i lag eller annan författning föreskrivs att talan *skall* väckas vid eller beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol, *skall* det göras vid en *länsrätt*.

Ett beslut *skall* överklagas till den *länsrätt* inom vars domkrets ärendet först prövats, om det inte för ett visst slag av mål föreskrivs annat i lag eller förordning.

Förekommer det vid mer än en *länsrätt* flera mål som har nära samband med varandra, får målen handläggas vid en av *länsrätterna* om det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part.

En *länsrätt* får, om det finns särskilda skäl och det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part, lämna över ett mål till en annan *länsrätt* som handlägger sådana mål.

Närmare föreskrifter om överlämnande av mål mellan *länsrätter* *meddelas* av regeringen.

Förvaltningsrätterna

14 §⁴

Om det i lag eller annan författning föreskrivs att talan *ska* väckas vid eller beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol, *ska* det göras vid en *förvaltningsrätt*.

Ett beslut *ska* överklagas till den *förvaltningsrätt* inom vars domkrets ärendet först prövats, om det inte för ett visst slag av mål föreskrivs annat i lag eller förordning.

Förekommer det vid mer än en *förvaltningsrätt* flera mål som har nära samband med varandra, får målen handläggas vid en av *förvaltningsrätterna* om det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part.

En *förvaltningsrätt* får, om det finns särskilda skäl och det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part, lämna över ett mål till en annan *förvaltningsrätt* som handlägger sådana mål.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om överlämnande av mål mellan *förvaltningsrätter*.

⁴ Senaste lydelse 2001:26.

14 a §⁵

Innefattar ett överklagande även en fråga som det ankommer på regeringen att avgöra *skall länsrätten* överlämna målet till kammarrätten för handläggning enligt 9 §.

Innefattar ett överklagande även en fråga som det ankommer på regeringen att avgöra *ska förvaltningsrätten* överlämna målet till kammarrätten för handläggning enligt 9 §.

15 §⁶

I *länsrätt* *skall* det finnas lagman. Som en del i en administrativ samverkan får en *länsrätt* och en tingsrätt på samma ort ha gemensam lagman.

Om regeringen inte bestämmer något annat *skall* det i *länsrätt* även finnas en eller flera rådmän. I de *länsrätter* som regeringen bestämmer *skall* det också finnas en eller flera chefsrådmän.

Lagman, chefsrådmän och rådmän *skall* vara lagfarna. De utnämns av regeringen.

I *förvaltningsrätt* *ska* det finnas lagman. Som en del i en administrativ samverkan får en *förvaltningsrätt* och en tingsrätt på samma ort ha gemensam lagman.

Om regeringen inte bestämmer något annat *ska* det i *en förvaltningsrätt* även finnas en eller flera rådmän. I de *förvaltningsrätter* som regeringen bestämmer *ska* det också finnas en eller flera chefsrådmän.

Lagman, chefsrådmän och rådmän *ska* vara lagfarna. De utnämns av regeringen.

16 §⁷

En *länsrätt* får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är lagmannen eller en chefsrådmän.

Om särskild sammansättning av *länsrätt* vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

En *förvaltningsrätt* får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är lagmannen eller en chefsrådmän.

Om särskild sammansättning av *förvaltningsrätt* vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

17 §⁸

Länsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, om inte annat följer av 17 a eller 18 §. Om en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten domför med en lagfaren domare och två nämndemän.

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, om inte annat följer av 17 a eller 18 §. Om en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten domför med en lagfaren domare och två nämndemän.

⁵ Senaste lydelse 1995:1691.

⁶ Senaste lydelse 2002:997.

⁷ Senaste lydelse 1998:1801.

⁸ Senaste lydelse 2007:880.

Om det finns särskilda skäl med hänsyn till målets omfattning eller svårighetsgrad, får antalet lagfarna domare utökas med en utöver vad som följer av första stycket. Detsamma gäller i fråga om antalet nämndemän. Om någon eller några av ledamöterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats gäller första stycket andra meningen i fråga om domförhet.

Om domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering och av vissa mål om elektronisk kommunikation finns, förutom i 18 §, bestämmelser i fastighetstaxeringslagen (1979:1152) respektive lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *skall* fastställa hur många nämndemän som *skall* finnas i varje län för tjänstgöring i länsrätten. Länsrätten fördelar tjänstgöringen mellan nämndemännen efter samråd med dem.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *ska* fastställa hur många nämndemän som *ska* finnas inom varje förvaltningsrätts domkrets för tjänstgöring i domstolen. Förvaltningsrätten fördelar tjänstgöringen mellan nämndemännen efter samråd med dem.

17 a §⁹

Länsrätten *skall* vid behandling av mål enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900) och 22 kap. kyrkolagen (1992:300) bestå av en lagfaren ledamot och två sådana särskilda ledamöter som anges i 17 b §.

Förvaltningsrätten *ska* vid behandling av mål enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900) bestå av en lagfaren ledamot och två sådana särskilda ledamöter som anges i 17 b §.

Länsrätten är dock domför utan de särskilda ledamöterna i sådana fall som anges i 18 § första och andra stycket samt fjärde stycket 1.

Förvaltningsrätten är dock domför utan de särskilda ledamöterna i sådana fall som anges i 18 § första och andra stycket samt fjärde stycket 1.

17 b §¹⁰

Regeringen bestämmer antalet särskilda ledamöter för varje länsrätt. De särskilda ledamöterna *skall* ha god kännedom om kommunal verksamhet. De förordnas av regeringen för tre år.

Regeringen bestämmer antalet särskilda ledamöter för varje förvaltningsrätt. De särskilda ledamöterna *ska* ha god kännedom om kommunal verksamhet. De förordnas av regeringen för tre år.

Om en särskild ledamot avgår under tjänstgöringstiden, utses en ny ledamot för den tid som återstår. Ändras antalet särskilda ledamöter, får en ny tillträdande ledamot utses för kortare tid än tre år.

Länsrätten fördelar tjänstgöringen mellan de särskilda ledamöterna efter samråd med

Förvaltningsrätten fördelar tjänstgöringen mellan de särskilda ledamöterna efter samråd med

⁹ Senaste lydelse 1997:392.

¹⁰ Senaste lydelse 1995:21.

18 §¹¹

Länsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. när åtgärd som avser endast måls beredande *vidtages*,

2. vid *sådant* förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av annan *länsrätt*,

3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende

4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsutten rätt, är *länsrätt* domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som avser endast beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare får utföras av en annan tjänsteman som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid *länsrätten* eller vid en tingsrätt på samma ort som *länsrätten*. *Närmare bestämmelser* om detta *meddelas av regeringen*.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,

2. mål enligt lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet, enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om befrielse från skyldighet att lämna upplysningar, visa upp handling eller lämna kontrolluppgift enligt skatteförfattningarna,

3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård i enskildhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. *vid* åtgärd som avser endast måls beredande,

2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av *en annan förvaltningsrätt*,

3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende

och

4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsutten rätt, är *en förvaltningsrätt* domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som avser endast beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare får utföras av en annan tjänsteman som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid *förvaltningsrätten* eller vid en tingsrätt på samma ort som *förvaltningsrätten*. *Regeringen meddelar närmare föreskrifter* om detta.

¹¹ Senaste lydelse 2008:963.

vissa fall, mål om vård i enskildhet eller avskildhet enligt 34 § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 såvitt avser de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m., mål enligt lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt samt mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål rörande preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt, och 7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt *och*

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Vissa bestämmelser om kammarrätt och länsrätt om *Vissa bestämmelser om kammarrätt och förvaltningsrätt*

19 §¹²

Nämndeman i kammarrätt och *länsrätt* utses genom val. Val förrättas av landstingsfullmäktige. I Gotlands län förrättas val av kommunfullmäktige i Gotlands kommun.

Valet *skall* vara proportionellt, om det begärs av minst så många väljande som motsvarar det tal man får om samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser ökat med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val finns bestämmelser i lagen (1992:339) om proportionellt valsätt.

När val av de nämndemän som ingår i *länsrätt* vid behandling av

Nämndeman i kammarrätt och *förvaltningsrätt* utses genom val. Val förrättas av landstingsfullmäktige. I Gotlands län förrättas val av kommunfullmäktige i Gotlands kommun.

Valet *ska* vara proportionellt, om det begärs av minst så många väljande som motsvarar det tal man får om samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser ökat med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val finns bestämmelser i lagen (1992:339) om proportionellt valsätt.

När val av de nämndemän som ingår i *förvaltningsrätt* vid

¹² Senaste lydelse 2006:851.

mål om fastighetstaxering *skall* ske framgår av fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Regeringen får för visst län förordna att nämndemän i kammarrätt *skall* väljas bland dem som för samma mandatperiod har utsetts till nämndemän i hovrätt. Nämndeman i hovrätt får även i annat fall, om han eller hon är behörig, tjänstgöra som nämndeman i den kammarrätt inom vars domkrets han eller hon är folkbokförd.

Vid val av nämndemän *skall* eftersträvas att nämndemanna-kåren får en allsidig sammansättning med hänsyn till ålder, kön, etnisk bakgrund och yrke. Om det finns flera alternativa sätt att uppnå en allsidig sammansättning, bör de personer väljas som inte tidigare tjänstgjort som nämndemän eller som tjänstgjort kortast tid.

behandling av mål om fastighetstaxering *ska* ske framgår av fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Regeringen får för visst län förordna att nämndemän i kammarrätt *ska* väljas bland dem som för samma mandatperiod har utsetts till nämndemän i hovrätt. Nämndeman i hovrätt får även i annat fall, om han eller hon är behörig, tjänstgöra som nämndeman i den kammarrätt inom vars domkrets han eller hon är folkbokförd.

Vid val av nämndemän *ska* eftersträvas att nämndemanna-kåren får en allsidig sammansättning med hänsyn till ålder, kön, etnisk bakgrund och yrke. Om det finns flera alternativa sätt att uppnå en allsidig sammansättning, bör de personer väljas som inte tidigare tjänstgjort som nämndemän eller som tjänstgjort kortast tid.

20 §¹³

Valbar till nämndeman i kammarrätt och *länsrätt* är varje svensk medborgare som är folkbokförd i det län eller den del av länet som hör till kammarrättens eller *länsrättens* domkrets och som inte är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Anställd vid domstol, Skatteverket, länsstyrelse eller under länsstyrelse lydande myndighet eller Försäkringskassan får inte vara nämndeman. Detsamma gäller lagfaren domare, åklagare, polisman och advokat eller annan som har till yrke att föra andras talan inför rätta samt ledamot av skattenämnd.

Nämndeman i *länsrätt* får inte samtidigt vara nämndeman i kammarrätt.

Valbar till nämndeman i kammarrätt och *förvaltningsrätt* är varje svensk medborgare som är folkbokförd i det län eller den del av länet som hör till kammarrättens eller *förvaltningsrättens* domkrets och som inte är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Nämndeman i *förvaltningsrätt* får inte samtidigt vara nämndeman i kammarrätt.

¹³ Senaste lydelse 2007:1000.

Till nämndeman bör endast den utses som med hänsyn till omdömesförmåga, självständighet, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget.

Den som har fyllt sextio år eller uppger något giltigt hinder är inte skyldig att ta emot uppdrag som nämndeman. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att ta emot nytt uppdrag förrän efter fyra år.

Domstolen prövar självmant den valdes behörighet.

21 §¹⁴

Nämndemän i kammarrätt och länsrätt utses för fyra år. Den som har fyllt sextio år får avgå som nämndeman. Domstolen får entlediga en nämndeman som visar giltigt hinder.

Domstolen *skall* entlediga en nämndeman som genom att begå brott eller på annat sätt har visat sig uppenbart olämplig för uppdraget.

Om en nämndeman inte längre är valbar eller behörig, upphör nämndemannens uppdrag. Fullmäktige får dock besluta att en nämndeman, som till följd av ändrad folkbokföring inte längre är valbar, får ha kvar sitt uppdrag under resten av mandatperioden.

Bestämmelser om mandatperiod för sådan nämndeman som ingår i länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Om en nämndemans uppdrag upphör under tjänstgöringstiden utses en ny nämndeman för den tid som återstår. Ändras antalet nämndemän inom domkretsen får en ny tillträdande nämndeman utses för kortare tid än som följer av första stycket.

Nämndemän i kammarrätt och förvaltningsrätt utses för fyra år. Den som har fyllt sextio år får avgå som nämndeman. Domstolen får entlediga en nämndeman som visar giltigt hinder.

Domstolen *ska* entlediga en nämndeman som genom att begå brott eller på annat sätt har visat sig uppenbart olämplig för uppdraget.

Bestämmelser om mandatperiod för sådan nämndeman som ingår i förvaltningsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

28 §¹⁵

Ledamöter och föredragande i allmän förvaltningsdomstol *skall* vara svenska medborgare. Den som är underårig eller i konkurstillstånd eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte utöva befattning som ledamot eller föredragande. I fråga om nämndemän i kammarrätterna och länsrätterna gäller 20 och 21 §§.

Ledamöter och föredragande i allmän förvaltningsdomstol *ska* vara svenska medborgare. Den som är underårig eller i konkurstillstånd eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte utöva befattning som ledamot eller föredragande. I fråga om nämndemän i kammarrätterna och förvaltningsrätterna gäller 20 och

¹⁴ Senaste lydelse 2006:851.

¹⁵ Senaste lydelse 1988:1287.

Ledamöter och föredragande i allmän förvaltningsdomstol *skall* ha avlagt domared.
Ledamöter och föredragande i allmän förvaltningsdomstol *ska* ha avlagt domared.

De som står i sådant förhållande till varandra som anges i 4 kap. 12 § rättegångsbalken får inte samtidigt tjänstgöra som ledamöter i allmän förvaltningsdomstol.

-
1. Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.
 2. Om ett mål eller ärende ska handläggas av länsrätt enligt bestämmelser i någon upphävd lag ska målet eller ärendet efter ikraftträdandet handläggas av förvaltningsrätt.

Härigenom föreskrivs att i 1 kap. 2 och 3 e §§ rättegångsbalken¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
1 kap. 2 § 2002:996
1 kap. 3 e § 2005:1059.

Härigenom föreskrivs att i 6 kap. 16 § föräldrabalken¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Balken omtryckt 1995:974.
Senaste lydelse av 6 kap. 16 § 2004:797.

Härigenom föreskrivs att i 38 kap. 18 § brottsbalken¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 38 kap. 18 § 2005:967.

2.5 Förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297) Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 4 kap. 26 § luftfartslagen (1957:297)¹ ordet ”länsrätten” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 1986:166.
Senaste lydelse av 4 kap. 26 § 2008:1359.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om
allmän försäkring

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 20 kap. 11 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 1982:120.
Senaste lydelse av 20 kap. 11 § 2007:999.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 26 d § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.¹ ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 26 d § 2005:968.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 36 § lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.¹ ordet "länsrätten" i olika böjningsformer ska bytas ut mot "förvaltningsrätten" i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 36 § 2005:1124.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1970:375) om
utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge
för verkställighet av beslut om vård eller behandling

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 5, 6, 8 och 10–12 §§ lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av

5 § 1974:911

6 § 1974:911

8 § 1974:911

10 § 1974:911

11 § 1974:911

12 § 1974:911.

2.10 Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen
(1970:624)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 23, 27, 29 och 30 §§ kupongskattelagen (1970:624)¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av

23 § 2003:647

27 § 2005:1141

29 § 2003:647

30 § 2003:647.

2.11 Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen Prop. 2008/09:165
(1971:291)

Härigenom föreskrivs att i 1, 6 a, 7, 9, 27, 33 och 34 a §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291)¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
1 § 1995:22
6 a § 1998:374
7 § 1998:374
9 § 1991:211
27 § 1986:1322
33 § 1998:374
34 a § 1998:374.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om
understödsföreningar

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 75 § lagen (1972:262)¹ om
understödsföreningar ordet ”länsrätten” i olika böjningsformer ska bytas
ut mot ”förvaltningsrätten” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 75 § 2005:1122.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om
beräkning av strafftid m.m.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 33 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 33 § 2005:970.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:203) om
kriminalvård i anstalt

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 78 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 2007:109.

2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:371) om
behandlingen av häktade och anhållna m.fl.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 21 § lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 21 § 2005:972.

2.16 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen
(1977:1160)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 8 kap. 7 § arbetsmiljölagen (1977:1160)¹ ordet "länsrätten" ska bytas ut mot "förvaltningsrätten".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 1991:677.
Senaste lydelse av 8 kap. 7 § 2000:764.

2.17 Förslag till lag om ändring i ransoneringslagen
(1978:268)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 53 § ransoneringslagen (1978:268)¹ ordet ”länsrätts” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätts”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 53 § 1995:44.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:880) om
betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 3, 6–8, 17, 18 och 20 §§ lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av

3 § 2008:1317

6 § 1989:1000

7 § 1994:468

8 § 1989:1000

17 § 2003:649

18 § 2006:694

20 § 2007:470.

2.19 Förslag till lag om ändring i lagen (1979:411) om
ändringar i Sveriges indelning i kommuner och
landsting

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 1 kap. 19 § och 2 kap. 9 § lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting¹ ordet ”länsrätten” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 1988:198.
Senaste lydelse av
1 kap. 19 § 1995:46
2 kap. 9 § 1995:46.

2.20 Förslag till lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 23 § lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade¹ ordet ”länsrätten” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 23 § 1995:47.

2.21 Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152) Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 18 kap. 28, 30, 32 och 33 §§, 20 kap. 11 §, 21 kap. 1, 6 och 8–10 §§, 22 kap. 1 och 2 §§, rubrikerna till 22 kap. och 30 kap. samt rubriken närmast före 21 kap. 8 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152)¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
18 kap. 28 § 2003:650
18 kap. 30 § 2003:650
18 kap. 32 § 2003:650
18 kap. 33 § 1981:280
20 kap. 11 § 1993:1193
21 kap. 1 § 2003:650
21 kap. 6 § 2003:650
21 kap. 8 § 1983:373
21 kap. 9 § 1988:1283
21 kap. 10 § 2001:546
22 kap. 1 § 1993:1193
22 kap. 2 § 2003:650.

2.22 Förslag till lag om ändring i lagen (1981:533) om
fiskevårdsområden

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 32 § lagen (1981:533) om
fiskevårdsområden¹ ordet ”länsrätten” ska bytas ut mot
”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 32 § 1995:1709.

2.23 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen Prop. 2008/09:165
(1982:713)

Härigenom föreskrivs att i 19 kap. 13 § försäkringsrörelselagen (1982:713)¹ ordet ”länsrätten” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 1995:1567.
Senaste lydelse av 19 kap. 13 § 2005:1121.

2.24 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om
kärnteknisk verksamhet

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 24 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet¹ ordet "länsrätten" ska bytas ut mot "förvaltningsrätten".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 1992:1536.

2.25 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:533) om
arbetsställenummer m.m.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 8 § lagen (1984:533) om
arbetsställenummer m.m.¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot
”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 8 § 1997:1094.

2.26 Förslag till lag om ändring i förvaltningslagen
(1986:223)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 23 § förvaltningslagen (1986:223)¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 2003:246.

2.27 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:97) om
förfarandet hos kommunerna, förvaltnings-
myndigheterna och domstolarna under krig eller
krigsfara m.m.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 17 § lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 17 § 1991:214.

2.28 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:870) om
vård av missbrukare i vissa fall

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 5, 11, 15, 18, 18 a, 38, 39, 44 och 47 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av

11 § 2005:467

15 § 2005:467

18 § 2005:467

18 a § 2005:467

38 § 1994:96

39 § 2005:467

44 § 2005:467

47 § 2005:467.

2.29 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 11 kap. 5 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank¹ ordet ”länsrätten” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 1999:19.
Senaste lydelse av 11 kap. 5 § 2004:1303.

2.30 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 21 § lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst¹ ordet ”länsrätten” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 21 § 2006:798.

2.31 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:479) om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 10 § lagen (1989:479) om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m.¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 10 § 2003:746.

2.32 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med
särskilda bestämmelser om vård av unga

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 4, 7, 8, 24, 28, 29, 34, 35, 39, 41 och 42 §§
lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga¹ ordet
”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i
motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
4 § 2007:1312
24 § 2007:1312
39 § 1996:1648
41 § 2009:000
42 § 2005:468.

2.33 Förslag till lag om ändring i taxeringslagen
(1990:324)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 3 kap. 14–14 c §§, 4 kap. 12 §, 6 kap. 1, 7, 10, 13, 14, 19 och 24 §§, 7 kap. 2 § samt rubriken närmast före 6 kap. 10 § taxeringslagen (1990:324)¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
3 kap. 14 § 2003:655
3 kap. 14 a § 1994:467
3 kap. 14 b § 1994:467
3 kap. 14 c § 1994:467
6 kap. 1 § 2003:748
6 kap. 7 § 2003:655
6 kap. 10 § 2003:655
6 kap. 13 § 2003:655
6 kap. 14 § 2003:655
7 kap. 2 § 2003:655.

2.34 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:676) om
skatt på ränta på skogskontomedel m.m.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 13 och 14 §§ lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m.¹ ordet ”länsrätten” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
13 § 2003:656
14 § 2003:656.

2.35 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:591) om
särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister
m.fl.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 21 § lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.¹ ordet ”länsrätten” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 21 § 2003:658.

2.36 Förslag till lag om ändring i kommunallagen
(1991:900)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 10 kap. 1, 5–7, 13 och 14 §§ kommunallagen (1991:900)¹ ordet ”länsrätten” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 2004:93.

2.37 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1128) om
psykiatrisk tvångsvård

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 7, 9, 10, 12, 26 a, 28 och 32–37 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 2008:415.

2.38 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om
rättspsykiatrisk vård

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 3 c, 3 d, 10, 10 a, 12 a, 14, 16 a, 18, 18 a, 19 d, 20–21 a, 22, 22 b och 25 §§ lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Lagen omtryckt 2008:416.

2.39 Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen
(1992:859)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 28 § läkemedelslagen (1992:859)¹ ordet ”länsrätten” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 28 § 1995:90.

2.40 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om
kontroll av narkotika

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 14 § lagen (1992:860) om kontroll av narkotika¹ ordet ”länsrätten” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 14 § 2005:471.

2.41 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om
stöd och service till vissa funktionshindrade

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 27 och 28 c §§ lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
27 § 2009:000
28 c § 2009:000.

2.42 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:584) om
medicintekniska produkter

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 19 § lagen (1993:584) om medicintekniska produkter ordet "länsrätten" ska bytas ut mot "förvaltningsrätten".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.43 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1392) om
pliktexemplar av dokument

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 37 § lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument ordet "länsrätten" ska bytas ut mot "förvaltningsrätten".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.44 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 13 § lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation ordet "länsrätten" ska bytas ut mot "förvaltningsrätten".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.45 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om
mottagande av asylsökande m.fl.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 22 § lagen (1994:137) om mottagande av
asylsökande m.fl.¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 22 § 2000:296.

2.46 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:261) om
fullmaktsanställning

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 14 § lagen (1994:261) om fullmaktsanställning ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.47 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:451) om
intensivövervakning med elektronisk kontroll

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 9 d § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 9 d § 2005:981.

2.48 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:466) om
särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 14, 15, 17–19 och 28–30 §§ lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
15 § 1997:503
28 § 2003:660
29 § 2003:660
30 § 2004:130.

2.49 Förslag till lag om ändring i stiftelselagen
(1994:1220)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 9 kap. 5 § stiftelselagen (1994:1220) ordet ”länsrätten” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.50 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:575) mot
skatteflykt

Prop. 2008/09:165

Häri genom föreskrivs att i 4 § lagen (1995:575) mot skatteflykt¹ ordet
”länsrätten” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 4 § 2003:714.

2.51 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1152) om
handel med läkemedel m.m.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 13 § lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m. ordet "länsrätten" ska bytas ut mot "förvaltningsrätten".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.52 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om
arbetslöshetsförsäkring

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 49 och 59 §§ lagen (1997:238) om
arbetslöshetsförsäkring¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas
ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
49 § 2001:28
59 § 2002:545.

2.53 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om
arbetslöshetskassor

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 95 och 109 §§ lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor¹ ordet "länsrätt" i olika böjningsformer ska bytas ut mot "förvaltningsrätt" i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
95 § 2009:000
109 § 2002:543.

2.54 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen
(1997:483)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 12 kap. 7 och 7 a §§, 17 kap. 2 a §, 21 kap. 3 §, 22 kap. 1–1 d och 9–11 §§, 23 kap. 2 § samt rubriken närmast före 22 kap. 10 § skattebetalningslagen (1997:483)¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
12 kap. 7 § 2003:747
12 kap 7 a § 2003:747
17 kap. 2 a § 2003:664
21 kap. 3 § 2003:747
22 kap. 1 § 2007:1009
22 kap. 1 a § 2003:664
22 kap. 1 b § 2003:664
22 kap. 1 c § 2003:664
22 kap. 1 d § 2004:1156
22 kap. 9 § 2003:664
22 kap. 11 § 2007:595
23 kap. 2 § 2003:664.

Härigenom föreskrivs att 47 § personuppgiftslagen (1998:204) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Tillsynsmyndigheten får hos länsrätten i det län där myndigheten är belägen ansöka om att sådana personuppgifter som har behandlats på ett olagligt sätt *skall* utplånas.

Beslut om utplånande får inte meddelas om det är oskäligt.

47 §

Tillsynsmyndigheten får hos förvaltningsrätten inom vars domkrets tillsynsmyndigheten är belägen ansöka om att sådana personuppgifter som har behandlats på ett olagligt sätt *ska* utplånas.

Beslut om utplånande får inte meddelas om det är oskäligt.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.56 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om
utländska försäkringsgivares och
tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 10 kap. 4 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige¹ ordet ”länsrätten” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 10 kap. 4 § 1999:226.

2.57 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 4 kap. 9, 19 och 20 §§ lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 4 kap. 9 § 1999:438.

2.58 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om
inkomstgrundad ålderspension

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 13 kap. 17 a § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension¹ ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 13 kap. 17 a § 2004:784.

2.59 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 17 § lagen (1999:1309) om system för avveckling av förpliktelser på finansmarknaden ordet ”länsrätten” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätten” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.60 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen
(1999:1395)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 6 kap. 10 § studiestödslagen (1999:1395)¹ och i punkt 13 ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till nämnda lag ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
6 kap. 10 § 2005:613
punkt 13 ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna 2005:613.

2.61 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:592) om
viltvårdsområden

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 38 § lagen (2000:592) om viltvårdsområden ordet "länsrätten" ska bytas ut mot "förvaltningsrätten".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

Härigenom föreskrivs att i 6 kap. 35–38 §§ samt 9 kap. 10–12, 17 och 22 §§ tullagen (2000:1281) ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.63 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 21 § lagen (2001:99) om den officiella statistiken ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.64 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen
(2001:453)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 9 kap. 3 § samt 16 kap. 3 och 6 c §§ socialtjänstlagen (2001:453)¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
16 kap. 3 § 2008:965
16 kap 6 c § 2009:000.

2.65 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:617) om
behandling av personuppgifter inom kriminalvården

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 16 § lagen (2001:617) om behandling av personuppgifter inom kriminalvården¹ ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 16 § 2005:983.

2.66 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om
självdeklarationer och kontrolluppgifter

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 17 kap. 8 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter¹ ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 17 kap. 8 § 2003:674.

2.67 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om
elektronisk kommunikation

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 8 kap. 23–25 §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
8 kap. 23 § 2007:881
8 kap. 24 § 2007:881
8 kap. 25 § 2007:881.

2.68 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen
(2004:168)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 3 kap. 2 §, 5 kap. 2, 3 och 5 §§ samt 8 kap. 3 och 5–7 §§ smittskyddslagen (2004:168)¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
8 kap. 5 § 2004:877
8 kap. 7 § 2007:251.

2.69 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:228) om
beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 20 § lagen (2004:228) om beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.70 Förslag till lag om ändring i produktsäkerhetslagen Prop. 2008/09:165
(2004:451)

Härigenom föreskrivs att i 39 och 44 §§ produktsäkerhetslagen (2004:451) ordet "länsrätt" i olika böjningsformer ska bytas ut mot "förvaltningsrätt" i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.71 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:629) om
trängselskatt

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 21 § lagen (2004:629) om trängselskatt ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.72 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:875) om
särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 1 kap. 2 och 3 §§, 2 kap. 1 och 3–5 §§, 3 kap. 1–4, 7, 9, 10 b och 18 §§ samt 4 kap. 2 och 3 §§ lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar¹ ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av
3 kap. 2 § 2008:381
3 kap. 4 § 2008:381
3 kap. 10 b § 2008:381
3 kap. 18 § 2008:381.

2.73 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen
(2005:716)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 16 kap. 1 och 2 §§ utlänningslagen (2005:716) ordet "länsrätt" i olika böjningsformer ska bytas ut mot "förvaltningsrätt" i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.74 Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen
(2006:227)

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 4 kap. 3 § samt 7 kap. 2 och 6 §§ vägtrafikskattelagen (2006:227) ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.75 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:378) om
lägenhetsregister

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i punkt 11 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2006:378) om lägenhetsregister¹ ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av punkt 11 ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna 2008:539.

2.76 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:496) om
blodsäkerhet

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 31 § lagen (2006:496) om blodsäkerhet ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.77 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:575) om
särskild skattekontroll i vissa branscher

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 19 § lagen (2006:575) om särskild skattekontroll i vissa branscher ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.78 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:258) om
behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens
försvarsunderrättelseverksamhet och militära
säkerhetstjänst

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4 § lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

4 §

Tillsynsmyndigheten får hos
länsrätten i det län där
tillsynsmyndigheten är belägen
ansöka om att sådana
personuppgifter som har
behandlats på ett olagligt sätt
utplånas.

Beslut om utplånande får inte
meddelas om det är oskäligt.

Tillsynsmyndigheten får hos
förvaltningsrätten inom vars
domkrets tillsynsmyndigheten är
belägen ansöka om att sådana
personuppgifter som har
behandlats på ett olagligt sätt
utplånas.

Beslut om utplånande får inte
meddelas om det är oskäligt

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.79 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:259) om
behandling av personuppgifter i Försvarets
radioanstalts försvarsunderrättelse- och
utvecklingsverksamhet

Prop. 2008/09:165

Häri genom föreskrivs att 5 kap. 4 § lagen (2007:259) om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

4 §

Tillsynsmyndigheten får hos
länsrätten i det län där
tillsynsmyndigheten är belägen
ansöka om att sådana
personuppgifter som har
behandlats på ett olagligt sätt
utplånas.

Beslut om utplånande får inte
meddelas om det är oskäligt.

Tillsynsmyndigheten får hos
förvaltningsrätten inom vars
domkrets tillsynsmyndigheten är
belägen ansöka om att sådana
personuppgifter som har
behandlats på ett olagligt sätt
utplånas.

Beslut om utplånande får inte
meddelas om det är oskäligt.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.80 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:592) om
kassaregister m.m.

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 32 § lagen (2007:592) om kassaregister
m.m. ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.81 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 16 kap. 3 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.82 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1092) om
upphandling inom områdena vatten, energi,
transporter och posttjänster

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 16 kap. 4 § lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.83 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:286) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 37 § lagen (2008:286) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.84 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:962) om
valfrihetssystem

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 10 kap. 3 § lagen (2008:962) om
valfrihetssystem ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.85 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:000) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Prop. 2008/09:165

Härigenom föreskrivs att i 13 § lagen (2009:000) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ordet ”länsrätt” ska bytas ut mot ”förvaltningsrätt”.

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

3 Ärendet och dess beredning

Domstolsverket har, i samråd med berörda domstolschefer, gjort en översyn av länsrättsorganisationen och till Justitiedepartementet överlämnat promemorian Det framtida förvaltningsdömandet i första instans (Ju2007/2289/DOM). Promemorian togs fram under medverkan av en referensgrupp bestående av kammarrättspresidenterna, ett antal länsrättslagmän och ett regeringsråd. I promemorian lämnas en problembild och det föreslås att organisationen, för att uppfylla kraven på verksamheten nu och i framtiden, bör bestå av betydligt färre och större länsrätter.

Denna promemoria har remissbehandlats. I stort sett samtliga remissinstanser instämde i den analys som lades fram och majoriteten av remissinstanserna tillstyrkte även de förslag till lösning som presenterades.

Regeringen gav mot denna bakgrund Domstolsverket i uppdrag att fortsätta utreda länsrättsorganisationen och lämna förslag till en ny organisation med färre och större länsrätter. Förslaget skulle avse antalet länsrätter och deras geografiska placering (Ju2007/9342/DOM, Ju2007/2289/DOM).

Uppdraget redovisades i april 2008 genom rapporten Länsrättsutredningen (Domstolsverkets rapportserie 2008:2). Rapporten har remissbehandlats. En sammanfattning av rapporten och rapportens lagförslag finns i *bilagorna 1* och *2*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (Ju2008/3888/DOM).

Företrädare för Justitiedepartementet har under oktober månad 2008 besökt ett antal länsrätter i syfte att komplettera beredningsunderlaget. Vidare har departementet hämtat in ytterligare utredning från Domstolsverket beträffande de ekonomiska konsekvenserna av en ny organisation.

Regeringen presenterar i propositionen sin syn på den framtida organisationen för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans. I propositionen föreslås lagändringar till följd av att benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans föreslås ändras. Med anledning av den föreslagna namnändringen kommer även förordningsändringar att krävas.

Lagrådet

Förslaget om att benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras föranleder ändringar i ett stort antal författningar. De föreslagna lagändringarna är av sådan saklig och lagteknisk enkel beskaffenhet att regeringen har gjort bedömningen att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 Utgångspunkter för det framtida förvaltningsdomandet i första instans

Prop. 2008/09:165

4.1 Allmänna utgångspunkter

Det övergripande målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Målet för den dömande verksamheten är att den ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv. Målen ska handläggas på ett rättssäkert och effektivt sätt, balanserna och omloppstiderna ska minska väsentligt samt huvuddelen av målen i länsrätterna bör inte ta längre tid än sex månader att avgöra.

Domstolarna har en mycket viktig roll i samhället och detta ställer höga krav på det arbete som utförs där. För att förtroendet för rättsstaten ska upprätthållas krävs väl fungerande och oberoende domstolar med hög kompetens och som har allmänhetens och andra intressenters förtroende.

Organisationen för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ska vara uppbyggd så att målen kan handläggas rättssäkert och effektivt. Organisationen måste utvecklas i takt med att kraven från samhället ökar. Utgångspunkten för det arbetet är att domstolarna ska ha en funktionell geografisk spridning i förhållande till allmänheten och andra intressenter. Samtidigt ska det skapas förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. De som vänder sig till domstol ska kunna utgå från att målen avgörs inom rimlig tid. Domstolarna ska vara attraktiva arbetsplatser som förmår rekrytera personal med mycket hög kompetens.

Tyngdpunkten i förvaltningsrättskipningen ska ligga i första instans. Organisationen ska möjliggöra arbetet med ytterligare nedflyttning av mål från kammarrätt till länsrätt. Så många måltyper som möjligt bör förekomma i alla länsrätter, vilket innebär att specialdestination av måltyper till vissa länsrätter som huvudregel bör undvikas.

4.2 Bakgrund

Förvaltningsrättskipningen i första instans låg tidigare på länsstyrelserna. Länsstyrelserna organiserades 1971 i tre avdelningar. Till en av dessa knöts två länsdomstolar; länsrätten som handlade körkortsmål, barnavårds- och nykterhetsvårdsmål m.m., samt länsrätten som handlade besvär över taxeringsnämndernas beslut. En fastighetstaxeringsrätt knöts 1975 till länsstyrelserna. En kommitté med uppgift att utreda frågan om länsdomstolarnas organisatoriska ställning, målområde m.m. tillsattes 1977. Kommittén fann att starka principiella synpunkter talade för att bryta ut länsdomstolarna från länsstyrelserna till fristående förvaltningsdomstolar. Kommitténs förslag genomfördes 1979 och 24 länsrätter inrättades.

Länsrätterna hade från början ett ganska snävt målområde innefattande främst skatte- och körkortsmål samt mål enligt socialtjänstlagen. Ett av skälen till att man inte utvidgade länsrätternas målområde i samband med

omorganisationen var att man ansåg att de nya domstolarna skulle utgöra bärkraftiga enheter med befintligt målområde.

Sedan 1991 överklagas socialförsäkringsmål till länsrätt och sedan 1992 prövar länsrätterna som första instans frågor om psykiatrisk tvångsvård. I mitten av 1990-talet flyttades i tre etapper mål till länsrätt som tidigare prövats av kammarrätt i första instans. Vidare infördes för många måltyper ett krav på prövningstillstånd i ledet länsrätt – kammarrätt och körkortsmålen fördes över till länsstyrelserna med möjlighet att överklaga till länsrätt. Det skedde också en omläggning av taxeringsprocessen. Ytterligare måltyper har därefter tillförts länsrätterna.

Sedan den 31 mars 2006 är länsrätterna i Stockholms län, Skåne län och Göteborg även migrationsdomstolar och överprövar Migrationsverkets beslut i utlännings- och medborgarskapsärenden. Den 23 augusti 2007 tillsattes en utredning (dir. Ju 2007:119 och Ju 2008:149) som ska utvärdera den nya instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden. Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande senast den 30 juni 2009.

4.3 De allmänna förvaltningsdomstolarnas nuvarande organisation

De allmänna förvaltningsdomstolarna består av 23 länsrätter, fyra kammarrätter och Regeringsrätten. Länsrätternas domkretsar följer länsindelningen med undantag för i Västra Götalands län där det finns tre länsrätter. Länsrätterna skiljer sig åtskilligt i storlek. Länsrätten i Stockholms län har över 400 anställda medan de minsta länsrätterna har mellan 10 och 15 anställda.

Den nuvarande länsrättsorganisationen har varit i stort sett oförändrad under lång tid. För förvaltningsdomstolarnas del har dock som framgår ovan såväl måltillströmningen som målstrukturen påverkats av stora reformer. Länsrätterna hade från början ett tämligen begränsat målområde. Många måltyper har efterhand tillförts länsrätterna och dessa dömer nu som första instans i fler än 500 olika måltyper.

De vanligaste måltyperna vid länsrätterna är skattemål, socialförsäkringsmål, mål enligt socialtjänstlagen, körkortsmål, mål enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, psykiatrimål och laglighetsprövning enligt kommunallagen. Länsrätterna handlägger vidare ett flertal måltyper med EG-rättslig anknytning (t.ex. mål om offentlig upphandling, stöd inom jordbruket och tullmål). Ett antal måltyper är vidare specialdestinerade till vissa länsrätter (t.ex. punktskattemål och trängselskattemål). Den nuvarande allmänna forumregeln innebär att ett beslut överklagas till den domstol inom vars domkrets ärendet först prövats. Med en sådan utformning av den allmänna forumregeln blir alltså frågan om vilken länsrätt som ska överpröva ett beslut avhängig hur de enskilda myndigheterna beslutar att organisera sig.

Kraven på de allmänna förvaltningsdomstolarna har ökat. Detta är en följd bl.a. av att måltyperna har blivit fler och att målen har ökat i komplexitet. Samhällsutvecklingen och utvecklingen av gemenskapsrätten ställer allt större anspråk på domstolarna.

För såväl allmänheten som näringslivet och andra intressenter är det av stor vikt att handläggningstiderna i länsrätterna hålls på en rimlig nivå. Länsrätterna har inte alltid kunnat avgöra mål i den takt de kommer in vilket har inneburit att de under vissa perioder har haft stora balanser att avarbeta. Bland annat Europakonventionen ställer krav på att de mål som omfattas av konventionen ska kunna prövas inom skälig tid.

Behovet av en ökad specialisering har påtalats av flera aktörer i länsrätterna, bl.a. av Skatteverket och Konkurrensverket samt näringslivsorganisationer och andra intresseföreningar. Detta har särskilt gällt skattemålen men behovet gör sig gällande även beträffande andra måltyper.

I den nuvarande organisationen har möjligheterna till specialisering vid flertalet länsrätter varit begränsad och beredningsorganisationen alltför liten för att ge en tillräckligt bred kompetensbas. Att måltyperna blir fler och målen mer komplicerade gör att det behövs en väl utvecklad beredningsorganisation, som bl.a. möjliggör specialisering. Även på domarsidan måste organisationen vara sådan att det möjliggör en specialisering på alla länsrätter.

För att dömandet i förvaltningsmålen ska kunna ske med hög kvalitet måste det finnas mycket kompetenta domare och annan personal i domstolarna. Många av länsrätterna är för små för att i ett längre perspektiv vara attraktiva arbetsplatser som domare och andra anställda söker sig till. Det har de senaste åren på många ställen i landet varit svårt att rekrytera framför allt domare. Det är angeläget att säkerställa att domstolarna även i framtiden kan rekrytera och behålla personal med mycket hög kompetens. En förutsättning för detta är att länsrätterna är moderna och attraktiva arbetsplatser.

Det är också svårare för en liten arbetsplats att klara av sjukfrånvaro och frånvaro för kompetensutveckling samt förändringar i måltillströmningen.

Behovet av en förändring av länsrättsorganisationen har påtalats både inifrån organisationen och från andra håll.

Regeringen gjorde i uppdraget till Domstolsverket bedömningen att det nu finns skäl att förändra länsrättsorganisationen (Ju2007/9342/DOM, Ju2007/2289/DOM). I uppdraget konstaterade regeringen att det krävs domstolar av en viss storlek för att upprätthålla en hög kompetens i förvaltningsdömandet, bl.a. i form av en ökad specialisering. Regeringen anförde vidare att alla länsrätter ska ha ett tillräckligt stort målunderlag för att kvaliteten i dömandet ska kunna upprätthållas. Domstolsverket fick därför i uppdrag att fortsätta utreda länsrättsorganisationen och lämna förslag till en ny organisation med färre och större länsrätter.

5 En långsiktigt hållbar organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans

5.1 En långsiktigt hållbar organisation

Det är av stor vikt att upprätthålla allmänhetens förtroende för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Den framtida organisationen för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans måste vara sådan att den skapar förutsättningar för att leva upp till de berättigade krav som allmänheten och andra intressenter har på verksamheten. Domstolarna måste därför ges verktyg att utveckla sin verksamhet och vidmakthålla en hög kompetens.

Målsättningen för regeringens arbete är att skapa en organisatorisk struktur för förvaltningsdömandet som ska hålla under en lång tid. För att kunna garantera en hög kvalitet är det regeringens uppfattning att domstolarna bör vara dimensionerade på ett sätt som ger möjlighet till specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. En allmän utgångspunkt är därför att domstolarna bör vara större än vad många länsrätter är i dag.

Större domstolar kan hålla sig med en specialiserad beredningsorganisation och med en ökad specialisering på domarsidan. Genom att skapa större domstolar blir de också mindre sårbara och kan bättre hantera tillfälliga variationer i måltillströmningen och andra förändringar. Att arbetsplatserna förmår erbjuda goda utvecklingsmöjligheter för sina medarbetare utgör vidare en god rekryteringsgrund. Större domstolar kan även ha en mer utvecklad administrativ kompetens och större utrymme att arbeta med kvalitetssäkring.

Enligt den utvärdering som Statskontoret har gjort av förändringarna av tingsrättsorganisationen har sammanläggningarna av tingsrätter skapat domstolar med ökad judiciell och administrativ bärkraft vilket i sin tur har skapat förutsättningar för en bättre domstolsverksamhet (Statskontorets rapport [2007:9] Sammanslagna tingsrätter – en utvärdering). Enligt Statskontoret har en utveckling av beredningsorganisationen skett i högre grad på tingsrätter som varit föremål för sammanläggningar än på andra tingsrätter. Det konstateras vidare ett samband mellan storleken på tingsrätternas målunderlag och i vilken grad det förekommer specialisering. Statskontoret anför att sammanläggningarna har skapat bättre förutsättningar för specialisering i dömandet. Tingsrätternas förutsättningar att utveckla sin kompetens är enligt utvärderingen kopplade till hur den inre organisationen är utformad varför kompetensutvecklingen underlättas av tillskapandet av större rotlar eller enheter.

Regeringens bedömning att det bör tillskapas färre och större allmänna förvaltningsdomstolar i första instans stöds av en majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig över Domstolsverkets rapport.

Alla ska ha tillgång till domstolsverksamhet av hög kvalitet oberoende av var i Sverige man bor. De geografiska förhållandena ger dock vid handen att olika hänsyn måste tas i olika delar av landet.

I de allmänna förvaltningsdomstolarna är förfarandet enligt huvudregeln skriftligt, dvs. domstolen avgör målen efter skriftväxling mellan parterna. Det finns också möjlighet och i vissa fall en skyldighet att hålla muntlig förhandling i en viss fråga. Länsrätterna höll muntlig förhandling i cirka 15 procent av de avgjorda målen 2008. I en majoritet av de muntliga förhandlingarna är det domstolen som reser till platsen för förhandlingen, t.ex. en sjukvårdsinrättning. Det är dock viktigt att de parter som behöver delta vid en muntlig förhandling, som hålls på en annan plats än där parterna finns, inte får orimligt långt att resa.

En utgångspunkt för arbetet med att utveckla länsrättsorganisationen är att skapa en verksamhet som håller en långsiktigt hög kvalitet och effektivitet. Blir avstånden inom domkretsarna alltför stora kan dock tillgängligheten försämrats i sådan utsträckning att det väger tyngre än de strikt verksamhetsmässiga skälen för en sammanläggning. En annan utgångspunkt är alltså att länsrätterna ska ha en funktionell geografisk spridning i förhållande till allmänheten och andra intressenter. Utgångspunkterna för arbetet med att utveckla länsrättsorganisationen får därför i varje enskilt fall vägas samman för att nå upp till en långsiktigt hållbar organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans i hela landet.

5.2 Bör förändringarna göras nu?

Flera remissinstanser har påpekat att en förändring av länsrättsorganisationen inte bör göras nu, utan att utfallet av ett antal andra förändringar, som inte är slutligt utredda eller beslutade bör avvaktas. Ett påpekande som många remissinstanser har gjort är att resultatet av utredningar avseende hur staten ska organisera sig på regional nivå bör inväntas. Flera remissinstanser har också anfört att de tre stora länsrätterna bör ingå i en översyn. Ett flertal remissinstanser har vidare påpekat att förändringarna bör anstå till dess att frågan om en ny allmän forumregel för förvaltningsmålen har utretts.

Vad först gäller synpunkten att en omorganisation bör anstå till dess att arbetet med den nya läns- och landstingsindelningen är avslutad gör regeringen följande överväganden. Domstolsverket gör i sin rapport bedömningen att en eventuell framtida ny länsorganisation inte bör styra förslaget om hur den framtida organisationen för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ska se ut. Grunden för statens regionala organisering har traditionellt varit länen. Regeringen har aviserat att man avser att tillsätta en utredare som ska se över den statliga regionala förvaltningen. Regeringen delar Domstolsverkets bedömning att ett beslut om den framtida organisationen för förvaltningsdomstolarna i första instans kan fattas innan en eventuell framtida ny länsorganisation är beslutad. Eventuella förändringar i länsindelningen bör alltså enligt regeringen inte försena ett genomförande av en reform av organisationen för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans. Däremot anser regeringen att man i större utsträckning än vad utredningen har gjort bör

se till att förändringarna i domkretsarna i huvudsak inte innebär avsteg från länsgränser som indelningsgrund för den statliga förvaltningen och att det inte skapas onaturliga domkretsar i förhållande till de geografiska förutsättningarna och hur regionala aktörer samarbetar i dag. Regeringen återkommer till frågor gällande den nya organisationen under avsnitt 6.

Vad sedan gäller synpunkten att de tre stora länsrätterna bör ingå i en översyn av organisationen gör regeringen följande bedömning. Redan i uppdraget till Domstolsverket anförde regeringen att en översyn av de tre stora länsrätterna bör anstå. Skälet för detta var att dessa då nyligen omorganiserats till följd av att de numera också är migrationsdomstolar. Regeringen har också beslutat om en utvärdering av instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden (dir. 2007:119 och Ju 2008:149). Resultatet av den utredningen ska presenteras senast den 30 juni 2009.

Som regeringen redogjorde för i uppdraget till Domstolsverket omfattas de tre stora länsrätterna av en del av de i Domstolsverkets promemoria beskrivna problemen.

Regeringen anser att såväl Länsrätten i Göteborg som Länsrätten i Skåne län i dag har en godtagbar storlek för att långsiktigt kunna uppfylla de krav som kan ställas på förvaltningsdomandet i framtiden. De ligger även i städer av en sådan storlek att rekryteringen av domare och annan personal kan förväntas vara god även i fortsättningen.

Det råder en bred enighet om att det bör göras en översyn av Länsrätten i Stockholms län. Den domstolen är dubbelt så stor som någon annan länsrätt. Det finns därför anledning att återkomma i frågan om en översyn av Länsrätten i Stockholms län. En sådan översyn bör dock inte inledas förrän efter det att utvärderingen av instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden är klar. Regeringen anser vidare att Länsrätten i Stockholms län är av en sådan storlek att en översyn kan göras självständigt, utan att omfatta de omkringliggande domstolarna.

Vad slutligen gäller synpunkten att en omorganisation bör anstå till dess att ställning har tagits till frågan om hur en ny allmän forumregel för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ska utformas gör regeringen följande överväganden.

Den nuvarande allmänna forumregeln innebär att ett beslut överklagas till den domstol inom vars domkrets ärendet först prövats (14 § andra stycket lagen [1971:289] om allmänna förvaltningsdomstolar). Med en sådan utformning av den allmänna forumregeln blir frågan om vilken länsrätt som ska överpröva ett beslut avhängig hur de enskilda myndigheterna beslutar att organisera sig. I framtiden bör enligt regeringen det styrande vara var medborgarna och andra intressenter finns och inte den beslutande myndigheten. En sådan regel gör också att framtida organisationsförändringar hos olika myndigheter får en mindre påverkan på domstolarnas målunderlag, vilket i sin tur ger mindre sårbara domstolar.

Regeringen har mot denna bakgrund för avsikt att ge Domstolsverket i uppdrag att föreslå en ny allmän forumregel med sådan utformning. Utgångspunkten är att en sådan regel ska träda i kraft i nära anslutning till förändringarna av organisationen. Därigenom får medborgarperspektivet ett större genomslag i hur förvaltningsdomandet

organiseras samtidigt som dimensioneringen av den nya organisationen kan ske utifrån de nya förutsättningarna. Frågan om en ny allmän forumregel bör således hanteras parallellt med arbetet att förändra organisationen för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans.

Domstolsverket har också haft som en del av sitt uppdrag att beakta hur en ny forumregel – som utgår från var medborgarna finns – skulle påverka en framtida organisation. Utredningen presenterar beräkningar avseende hur en ny forumregel skulle påverka måltillströmningen till de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans. Utredningen i den delen visar att en ny allmän forumregel, med de ovan angivna utgångspunkterna, skulle få störst konsekvenser för Länsrätten i Stockholms län eftersom många myndigheter antingen är lokaliserade till Stockholm eller har koncentrerat sitt beslutsfattande dit.

De synpunkter som remissinstanserna anför som skäl för att avvakta en förändring av länsrättsorganisationen kan alltså enligt regeringens bedömning omhändertaras inom ramen för arbetet med att förändra organisationen. Förändringarna av länsrättsorganisationen bör därför genomföras så snart det kan ske med hänsyn till verksamheten vid domstolarna.

5.3 En ny benämning på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans

Regeringens förslag och bedömning: Benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ska ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Det nya namnet på en allmän förvaltningsdomstol i första instans bör enligt regeringens bedömning bli ”Förvaltningsrätten i” följt av namnet på kansliorten.

Förslaget om nya namn för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans föranleder följdändringar i ett stort antal författningar. I bestämmelser där benämningen ”länsrätt” förekommer i olika böjningsformer byts detta ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att ordet länsrätt bör ersättas med ”Förvaltningsrätten i” följt av namnet på kansliorten.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som yttrat sig i frågan är omkring hälften positiva till att benämna de nya domstolarna förvaltningsrätter. Ungefär lika många är negativa till förslaget. Det främsta skälet mot att kalla domstolarna ”Förvaltningsrätten i” är enligt dessa remissinstanser att förvaltningsrätt är en väl inarbetad beteckning på en juridisk disciplin, vilket kan medföra praktiska problem och leda till missförstånd. Av de remissinstanser som är negativa till utredningens förslag förordar flertalet att domstolarna i stället ska heta ”Förvaltningsdomstolen i”. Ett par remissinstanser har föreslagit att beteckningen länsrätt ska behållas även efter en omorganisation.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Benämningen länsrätt för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans valdes när de tre länsdomstolarna bröts ut från länsstyrelserna och lades samman till en ny fristående allmän förvaltningsdomstol i varje län. I

samband med förändringar av länsindelningen i västra Sverige blev det möjligt med flera länsrätter i samma län.

Eftersom domkretsarna för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans i framtiden inte, med några undantag, kommer att följa länsindelningen och eftersom domstolarna inte heller i övrigt har något med länsorganisationen att göra, finns det enligt regeringens bedömning anledning att överväga namnet för dessa domstolar.

Ett par remissinstanser har förordat att domstolarna alltjämt ska benämnas länsrätter. Då detta varken speglar den verksamhet som bedrivs där eller de nya domstolarnas domkretsar anser regeringen att det inte är ett lämpligt alternativ.

Regeringen anser att när ett nytt namn ska väljas bör det spegla den verksamhet som bedrivs vid dessa domstolar. Vidare bör namnet passa in i den nomenklatur som i övrigt gäller för landets domstolar.

Flera remissinstanser har förordat beteckningen "Förvaltningsdomstolen i" följt av namnet på kansliorten. Detta namn ger visserligen en rättvisande bild av den verksamhet som bedrivs vid domstolarna. Beteckningen förvaltningsdomstol är dock förenad med problem eftersom förvaltningsdomstol samtidigt är en samlingsbeteckning i lagstiftningen för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Även Regeringsrätten och kammarrätterna benämns förvaltningsdomstol i regeringsformen. Beteckningen domstol används vidare i dag, med undantag för Högsta domstolen, endast för våra specialdomstolar och de särskilda domstolar som är inordnade i den allmänna domstolsorganisationen. Att benämna de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans förvaltningsdomstolar framstår därför enligt regeringens uppfattning inte heller som lämpligt.

Att förvaltningsrätt även är en juridisk disciplin är visserligen en omständighet som föranleder vissa problem, främst av administrativ karaktär. Den eventuella begreppsförvirring som inledningsvis skulle kunna uppstå bör dock vara av övergående karaktär mot bakgrund av att "Förvaltningsrätten i" följs av namnet på kansliorten. Benämningen ger en rättvisande bild av verksamheten vid domstolarna och torde inte skapa förvirring hos den bredare allmänheten. Namnet "Förvaltningsrätten i" är även logiskt med beaktande av att övriga allmänna förvaltningsdomstolar och allmänna domstolar, med undantag för Högsta domstolen, samtliga har ordet "rätt" i namnet.

Mot denna bakgrund anser regeringen att de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans fortsättningsvis ska benämnas förvaltningsrätt. Det nya namnet på en allmän förvaltningsdomstol i första instans bör enligt regeringens bedömning bli "Förvaltningsrätten i" följt av namnet på kansliorten. Förslaget om en ny benämning på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans föranleder följdändringar i ett stort antal författningar. I bestämmelser där benämningen "länsrätt" förekommer i olika böjningsformer byts detta ut mot "förvaltningsrätt" i motsvarande form.

6 En ny organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans

Prop. 2008/09:165

6.1 Domkretsar för de allmänna förvaltningsdomstolarna

Regeringens bedömning: Länsrätten i Stockholms län och Länsrätten i Gotlands län bör läggas samman till en domstol med kansli i Stockholm. Den nya domstolen bör heta Förvaltningsrätten i Stockholm.

Länsrätten i Uppsala län och Länsrätten i Västmanlands län bör läggas samman till en domstol med kansli i Uppsala. Till domstolen bör Norrtälje, Sigtuna och Upplands Väsby kommuner föras. Den nya domstolen bör heta Förvaltningsrätten i Uppsala.

Länsrätten i Skåne län bör byta namn till Förvaltningsrätten i Malmö.

Länsrätten i Göteborg bör läggas samman med Länsrätten i Vänersborg och Länsrätten i Hallands län till en domstol med kansli i Göteborg. Den nya domstolen bör heta Förvaltningsrätten i Göteborg.

Länsrätten i Örebro län och Länsrätten i Värmlands län bör läggas samman till en domstol med kansli i Karlstad. Den nya domstolen bör heta Förvaltningsrätten i Karlstad.

Länsrätten i Dalarnas län och Länsrätten i Gävleborgs län bör läggas samman till en domstol med kansli i Falun. Den nya domstolen bör heta Förvaltningsrätten i Falun.

Länsrätten i Västernorrlands län och Länsrätten i Jämtlands län bör läggas samman till en domstol med kansli i Härnösand. Den nya domstolen bör heta Förvaltningsrätten i Härnösand.

Inga förändringar av domkretsarna för Länsrätten i Västerbottens län och Länsrätten i Norrbottens län bör ske. Länsrätten i Västerbottens län bör byta namn till Förvaltningsrätten i Umeå. Länsrätten i Norrbottens län bör byta namn till Förvaltningsrätten i Luleå.

Länsrätten i Östergötlands län bör läggas samman med Länsrätten i Södermanlands län till en domstol med kansli i Linköping. Till domstolen bör Vimmerby och Västerviks kommuner föras. Den nya domstolen bör heta Förvaltningsrätten i Linköping.

Länsrätten i Jönköpings län bör läggas samman med Länsrätten i Mariestad till en domstol med kansli i Jönköping. Till domstolen bör Bollebygd, Borås, Herrljunga, Marks, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamns och Vårgårda kommuner föras. Den nya domstolen bör heta Förvaltningsrätten i Jönköping.

Länsrätterna i Kronobergs län, Blekinge län och Kalmar län bör läggas samman till en domstol med kansli i Växjö. Den nya domstolen bör heta Förvaltningsrätten i Växjö.

Kammarrätten i Stockholm bör pröva överklaganden av Förvaltningsrätternas i Stockholm och Uppsala avgöranden.

Kammarrätten i Göteborg bör pröva överklaganden av Förvaltningsrätternas i Malmö, Göteborg och Karlstad avgöranden.

Kammarrätten i Sundsvall bör pröva överklaganden av Förvaltningsrätternas i Falun, Härnösand, Umeå och Luleå avgöranden.

Kammarrätten i Jönköping bör pröva överklaganden av Förvaltningsrätternas i Linköping, Jönköping och Växjö avgöranden.

Utredningens bedömning och förslag: Den geografiska placeringen av de nya domstolarna bör enligt utredningen styras av vad som krävs för att förvaltningsmålen ska kunna handläggas på ett så effektivt och rättssäkert sätt som möjligt.

Vad gäller lämplig storlek anføres i utredningen att ett lägsta riktmärke för storleken på en framtida genomsnittlig förvaltningsdomstol i första instans skulle kunna vara omkring 50 årsarbetskrafter. Detta skulle motsvara ungefär tio domare med vardera tre handläggare samt kanslipersonal och administrativ personal. Detta riktmärke motsvarar en inkommande målmängd på mellan 6 000 och 7 000 mål per år. Vidare anføres att för att fullt ut kunna leva upp till målen för en reform av länsrättsorganisationen och bl.a. ge möjligheter till långtgående specialisering inom skatterätt, socialförsäkringsrätt m.fl. rättsområden är det önskvärt att de framtida domstolarna, där så är möjligt med hänsyn till avstånd och rekryteringsmöjligheter, har utrymme för fler än tio årsarbetskrafter på domarsidan. Förslaget är utformat med utgångspunkt från ett önskat målunderlag på mellan 6 000 och 10 000 mål, men Domstolsverket har i vissa fall funnit det nödvändigt att underskrida respektive överskrida detta målunderlag.

Med hänsyn till ett antal olika faktorer, såsom geografiska förhållanden, förekomsten av allmänna kommunikationer och förutsättningar att rekrytera kvalificerad personal har Domstolsverket föreslagit att den framtida domstolsorganisationen bör bestå av tio förvaltningsdomstolar i första instans, var och en med endast en kansliort. Domstolarna bör enligt förslaget vara placerade i Stockholm, Göteborg, Malmö, Umeå, Sundsvall, Uppsala, Örebro, Linköping, Jönköping och Växjö.

Förvaltningsrätten i Stockholm föreslås bestå av Länsrätten i Stockholms län (förutom Norrtälje, Sigtuna, Upplands-Bro, Upplands Väsby och Vallentuna kommuner) och Länsrätten i Gotlands län. Den nya domstolen skulle få ett målunderlag på cirka 26 200 mål.

Förvaltningsrätten i Uppsala föreslås bestå av Länsrätten i Uppsala län, Länsrätten i Västmanlands län, Norrtälje, Sigtuna, Upplands-Bro, Upplands Väsby och Vallentuna kommuner inom Länsrätten i Stockholms läns domkrets, Avesta, Borlänge, Gagnefs, Hedemora, Ludvika, Smedjebackens, Sätters och Vansbro kommuner inom Länsrätten i Dalarnas läns domkrets samt Gävle, Hofors och Sandvikens kommuner inom Länsrätten i Gävleborgs läns domkrets. Den nya domstolen skulle få ett målunderlag på cirka 11 500 mål.

Kammarrätten i Stockholm föreslås pröva överklaganden av Förvaltningsrätternas i Stockholm och Uppsala avgöranden.

Förvaltningsrätten i Malmö föreslås bestå av den nuvarande Länsrätten i Skåne län. Den nya domstolen skulle få ett målunderlag på cirka 13 000 mål.

Förvaltningsrätten i Göteborg föreslås bestå av Länsrätten i Göteborg, Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda, Lerums, Melleruds, Vänersborgs och Åmåls kommuner inom Länsrätten i Vänersborgs domkrets och Kungsbacka kommun inom Länsrätten i Hallands läns domkrets. Den nya domstolen skulle få ett målunderlag på cirka 11 000 mål.

Förvaltningsrätten i Örebro föreslås bestå av Länsrätten i Örebro län och Länsrätten i Värmlands län. Den nya domstolen skulle få ett målunderlag på cirka 6 000 mål.

Kammarrätten i Göteborg föreslås pröva överklaganden av Förvaltningsrätternas i Malmö, Göteborg och Örebro avgöranden.

Förvaltningsrätten i Sundsvall föreslås bestå av Länsrätten i Västernorrlands län, Länsrätten i Jämtlands län, Faluns, Leksands, Malungs, Moras, Orsas, Rättviks och Älvdalens kommuner inom Länsrätten i Dalarnas län samt Bollnäs, Hudiksvalls, Ljusdals, Nordanstigs, Ockelbo, Ovanåkers och Söderhamns kommuner inom Länsrätten i Gävleborgs domkrets. Den nya domstolen skulle få ett målunderlag på cirka 6 100 mål.

Förvaltningsrätten i Umeå föreslås bestå av Länsrätten i Västerbottens län och Länsrätten i Norrbottens län. Den nya domstolen skulle få ett målunderlag på cirka 5 800 mål.

Kammarrätten i Sundsvall föreslås pröva överklaganden av Förvaltningsrätternas i Sundsvall och Umeå avgöranden.

Förvaltningsrätten i Linköping föreslås bestå av Länsrätten i Östergötlands län, Länsrätten i Södermanlands län samt Vimmerby och Västerviks kommuner inom Länsrätten i Kalmar läns domkrets. Den nya domstolen skulle få ett målunderlag på cirka 9 100 mål.

Förvaltningsrätten i Jönköping föreslås bestå av Länsrätten i Jönköpings län, Länsrätten i Mariestad samt Ale, Alingsås, Bollebygd, Borås, Herrljunga, Lilla Edets, Marks, Svenljunga, Tranemo, Trollhättans, Ulricehamns och Vårgårda kommuner inom Länsrätten i Vänersborgs domkrets. Den nya domstolen skulle få ett målunderlag på cirka 8 000 mål.

Förvaltningsrätten i Växjö föreslås bestå av Länsrätten i Kronobergs län, Länsrätten i Blekinge län, Länsrätten i Kalmar län (förutom Västerviks och Vimmerby kommuner) samt Länsrätten i Hallands län (förutom Kungsbacka kommun). Den nya domstolen skulle få ett målunderlag på cirka 6 400 mål.

Kammarrätten i Jönköping föreslås pröva överklaganden av Förvaltningsrätternas i Linköping, Jönköping och Växjö avgöranden.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna är positiva till förslaget att skapa en organisation med färre och större förvaltningsdomstolar i första instans. Såvitt gäller förslaget till en ny yttre organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans har flertalet av remissinstanserna begränsat sina yttranden till förhållanden och förslag som rör den egna verksamheten eller den egna delen av landet. Remissinstansernas synpunkter redovisas närmare under respektive bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: De fyra minsta länsrätterna i Gotlands, Jämtlands, Blekinge och Kronobergs län, har ett målunderlag på mellan 800 och 1 500 mål och sysselsätter mellan 10 och 15 årsarbetskrafter. Länsrätten i Stockholms län har ett målunderlag på cirka 25 900 mål och sysselsätter runt 250 årsarbetskrafter, Länsrätten i Skåne län har ett målunderlag på cirka 13 100 mål och sysselsätter runt 125 årsarbetskrafter och Länsrätten i Göteborg har ett målunderlag på cirka 9 100 mål och har runt 85 anställda årsarbetskrafter. I dessa siffror är inte migrationsdomstolarna inräknade. Länsrätten i Östergötlands län har ett

målunderlag på cirka 4 400 mål och Länsrätten i Södermanlands län ett målunderlag på cirka 3 500 mål och dessa länsrätter sysselsätter runt 30 årsarbetskrafter. Övriga länsrätter har ett målunderlag på mellan 2 000 och 3 500 mål och sysselsätter mellan 18 och 33 årsarbetskrafter.

I enlighet med den bedömning regeringen gör i avsnitt 5.1 har flertalet länsrätter inte ett målunderlag som ger förutsättningar för en bärkraftig verksamhet. Det bör därför skapas en organisation med betydligt färre och större allmänna förvaltningsdomstolar i första instans. Utgångspunkten är att skapa en långsiktigt hållbar organisation för förvaltningsdomstolarna i första instans som ger förutsättningar för att handlägga målen på ett så rättssäkert och effektivt sätt som möjligt. Från ett verksamhetsperspektiv innebär detta att domstolarna ska vara dimensionerade så att de blir bärkraftiga i sin dömande och administrativa verksamhet. Mot dessa verksamhetsskäl får behovet av att domstolarna är tillgängliga vägas. De verksamhetsmässiga skälen måste därför i varje enskilt fall ställas mot de avstånd som en sammanläggning skulle leda till för de personer som ska besöka domstolarna.

I de fall det av tillgänglighetsskäl inte är möjligt att skapa tillräckligt stora domstolar krävs det enligt regeringen bl.a. utvecklade rutiner för samverkan i syfte att skapa förutsättningar för fortlöpande kompetensutveckling och specialisering samt för att motverka de problem med sårbarhet som kan uppstå vid de mindre domstolarna. Detta är en förutsättning för att domstolarna i längden ska kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten. Tillgänglighet handlar vidare inte endast om deltagande vid en muntlig förhandling. Det är också viktigt att möjligheten att enkelt komma i kontakt med domstolen på andra sätt, t.ex. via telefon och e-post, utvecklas samt att information från domstolen i övrigt är lättillgänglig och begriplig.

Regeringen gör i de följande avsnitten överväganden vad gäller domstolarnas geografiska placering.

6.1.1 Länsrätterna i Stockholms och Gotlands län

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att Länsrätten i Gotlands län läggs samman med Länsrätten i Stockholms län.

Remissinstanserna

Länsrätten i Stockholms län tillstyrker förslaget. *Gotlands tingsrätt, Länsrätten i Gotlands län, Länsstyrelsen i Gotlands län* och *Gotlands kommun* avstyrker förslaget och anför som skäl bl.a. de särskilda geografiska förhållanden som råder för Gotland och att länsrätten är en väl fungerande domstol som inte har haft problem att rekrytera personal.

Länsrätten i Stockholms län har lämnats utanför utredningens uppdrag med hänsyn till att den nyligen har omorganiserats till följd av att den numera också är migrationsdomstol. Som regeringen redogjort för under avsnitt 5.2 bör en översyn av Länsrätten i Stockholms län göras efter det att utvärderingen av instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden är klar. En sådan översyn kan dock enligt regeringens bedömning göras självständigt, utan att de omkringliggande domstolarnas domkretsar påverkas.

Regeringen har redan i uppdraget till Domstolsverket gjort bedömningen att Länsrätten i Stockholms län får ingå i det förslag som lämnas i den utsträckning det behövs för att skapa ändamålsenliga domkretsar.

Länsrätten i Gotlands län är en av de minsta länsrätterna. Den har inte en tillräcklig storlek för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten. Sårbarheten är också betydande. Mot dessa rena verksamhetsskäl måste frågan om tillgänglighet till domstolen ställas.

Länsrätten fick under 2008 in drygt 800 mål. Av dessa var drygt 300 mål specialdestinerade dit till följd av att Försäkringskassan respektive Kronofogdemyndigheten förlagt en viss del av sin verksamhet till Visby. Muntlig förhandling hölls i 22 psykiatrimål på lasarettet i Visby samt i 20 mål enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall samt i 22 övriga mål. Det är således fråga om ett mycket begränsat antal muntliga förhandlingar årligen. Kommunikationerna till Stockholm är vidare sådana att det går att resa över dagen för en muntlig förhandling. Regeringen delar därför utredningens bedömning att verksamheten bäst främjas av att Länsrätten i Gotlands län läggs samman med Länsrätten i Stockholms län. Kommunikationsmöjligheterna är sådana att tillgängligheten för den som behöver besöka domstolen inte försämras i en sådan utsträckning att det väger tyngre än skälen för en sammanläggning. Regeringen anser därför att Länsrätterna i Stockholms och Gotlands län bör läggas samman.

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Den nya domstolens namn bör då bli Förvaltningsrätten i Stockholm.

Den nya domstolen får ett målunderlag på cirka 25 000 mål.

6.1.2 Länsrätterna i Uppsala och Västmanlands län

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att Länsrätten i Uppsala län läggs samman med Länsrätten i Västmanlands län samt delar av Länsrättens i Dalarnas län domkrets, delar av Länsrättens i Gävleborgs län domkrets och delar av Länsrättens i Stockholms län domkrets till en domstol med kansli i Uppsala.

Länsrätten i Uppsala län tillstyrker förslaget, utom såvitt avser att föra Upplands-Bro och Vallentuna kommuner till den nya domstolen. *Länsrätten i Stockholms län* tillstyrker att Norrtälje, Sigtuna och Upplands Väsby kommuner förs till den nya domstolen i Uppsala. Däremot avstyrker länsrätten utredningens förslag i den del som avser att föra över även Upplands-Bro och Vallentuna kommuner. Som skäl mot att föra dessa kommuner till den nya domstolen i Uppsala anförs att de p.g.a. läge och kommunikationer har en mer naturlig anknytning till Stockholm och att antalet mål som härrör från kommunerna är begränsat. *Tierps kommun* tillstyrker förslaget. *Upplands Väsby kommun* avstyrker förslaget att kommunen ska föras till den nya domstolen i Uppsala. *Länsrätten i Västmanlands län* och *Västerås stad* avstyrker förslaget att lägga samman Länsrätten i Västmanlands län med Länsrätten i Uppsala län och förordar att domstolen ska finnas kvar och i stället tillföras ett antal närliggande kommuner. Länsrätten pekar bl.a. på behovet av närhet till domstolen och att domstolen inte har haft problem att rekrytera kvalificerad personal. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* avstyrker valet av kansliort för den nya domstolen och anför att Västerås bör väljas i stället.

Regeringens överväganden

Vad gäller den del av utredningens förslag som rör Länsrätterna i Dalarnas och Gävleborgs län, se regeringens överväganden under avsnitt 6.1.6.

Länsrätterna i Uppsala och Västmanlands län har var för sig inte tillräcklig storlek för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten.

En sammanslagen domstol skulle bli bärkraftig och skapa förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Regeringen gör därför bedömningen att verksamheten bäst främjas av att Länsrätten i Uppsala län och Länsrätten i Västmanlands län läggs samman till en domstol. Avstånden är inte heller sådana att tillgängligheten försämras i en sådan utsträckning att det väger tyngre än skälen för en sammanläggning. Uppsala är Sveriges fjärde största stad och har bl.a. universitet med juristutbildning och en god arbetsmarknad. Regeringen delar utredningens bedömning att den sammanslagna domstolen bör ha sitt kansli i Uppsala.

Utredningen har vidare föreslagit att även Norrtälje, Sigtuna, Upplands-Bro, Upplands Väsby och Vallentuna kommuner inom Länsrättens i Stockholms län domkrets förs till en sammanslagen domstol i Uppsala.

Regeringen gör bedömningen att endast Norrtälje, Sigtuna och Upplands Väsby kommuner bör föras från nuvarande Länsrätten i Stockholms län till den nya domstolen i Uppsala.

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Den nya domstolens namn bör då bli Förvaltningsrätten i Uppsala.

6.1.3 Länsrätten i Skåne län

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att inga förändringar ska göras av Länsrättens i Skåne län domkrets.

Remissinstanserna

Länsrätten i Skåne län, Länsstyrelsen i Skåne län och Malmö kommun tillstyrker förslaget.

Regeringens överväganden

Länsrätten i Skåne län har lämnats utanför utredningens uppdrag med hänsyn till att den nyligen har omorganiserats till följd av att den numera också är migrationsdomstol. Domstolen är också av en sådan storlek att den i ett längre perspektiv bedöms kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten. Den är vidare lokaliserad till landets tredje största stad och har därför förutsättningar att även långsiktigt kunna rekrytera mycket kompetent personal till en domstol av den storleken.

Regeringen delar utredningens bedömning att det inte bör göras någon förändring av Länsrättens i Skåne län domkrets.

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Länsrätten i Skåne län bör därför heta Förvaltningsrätten i Malmö.

6.1.4 Länsrätterna i Göteborg och Vänersborg samt i Hallands län

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att Länsrätten i Göteborg läggs samman med delar av Länsrättens i Vänersborg domkrets och Kungsbacka kommun inom Länsrättens i Hallands län domkrets. Utredningen har vidare föreslagit att Länsrätten i Hallands län läggs samman med länsrätterna i Kalmar län, Blekinge län och Kronobergs län.

Remissinstanserna

Kammarrätten i Göteborg tillstyrker i allt väsentligt förslagen, men anför att Länsrätten i Göteborg inte är så stor att de närliggande kommunerna Ale, Lilla Edet och Trollhättan inte skulle kunna föras till domkretsen samt att en sådan förändring skulle leda till en mer ändamålsenlig

uppdelning av kommunerna i regionen. Kamrarrätten föreslår som en alternativ lösning att Länsrätterna i Vänersborg och Mariestad läggs samman. *Länsrätten i Göteborg* tillstyrker förslaget men motsätter sig inte en viss utvidgning av domkretsen om det skulle krävas för att ge andra närliggande länsrätter ändamålsenliga domkretsar. *Länsrätten i Vänersborg* avstyrker förslaget och förordar att det ska finnas två förvaltningsdomstolar i första instans i Västra Götaland, varav den ena bör placeras i Vänersborg och anför därvid bl.a. att det finns underlag för två bärkraftiga domstolar i länet och att domstolen inte har rekryteringssvårigheter. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* avstyrker förslaget och förordar att länsrätterna i Vänersborg och Mariestad läggs samman och att den nya domstolen lokaliseras till Mariestad. *Västra Götalands läns landsting* avstyrker en lösning som innebär att nuvarande länsgränser bryts. *Länsrätten i Hallands län* och *Länsstyrelsen i Hallands län* avstyrker förslaget och anför bl.a. att rekryteringsläget till länsrätten är gott och att det inte finns någon naturlig anknytning till Växjö. *Falkenbergs kommun*, *Halmstads kommun* och *Laholms kommun* avstyrker förslaget och anför att en domstol även fortsättningsvis ska finnas kvar i närområdet.

Regeringens överväganden

Länsrätten i Göteborg har lämnats utanför utredningens uppdrag med hänsyn till att den nyligen har omorganiserats till följd av att den numera också är migrationsdomstol. Domstolen är också av en sådan storlek att den i ett längre perspektiv ska kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten. Den är vidare lokaliserad till landets andra största stad och har därför förutsättningar att även långsiktigt kunna rekrytera mycket kompetent personal till en domstol av den storleken.

Regeringen har redan i uppdraget till Domstolsverket gjort bedömningen att Länsrätten i Göteborg får ingå i det förslag som lämnas i den utsträckning det behövs för att skapa ändamålsenliga domkretsar.

Länsrätten i Vänersborg och Länsrätten i Hallands län är inte tillräckligt stora för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten.

En sammanläggning av dessa länsrätter med en annan domstol skulle skapa bärkraftiga domstolar med förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation.

Utredningen har föreslagit att delar av Länsrättens i Vänersborg domkrets ska föras till Länsrätten i Göteborg och delar till Länsrätten i Jönköpings län. Regeringen delar utredningens bedömning att verksamheten bäst främjas av att delar av Länsrätten i Vänersborg läggs samman med Länsrätten i Göteborg. Det är enligt regeringens bedömning inte heller av tillgänglighetsskäl befogat att ha tre länsrätter i Västra Götalands län. Regeringen gör dock följande överväganden såvitt avser vilka delar av Länsrätten i Vänersborg som bör föras till Länsrätten i Göteborg. I Västra Götalands län finns fyra grupper av kommuner som har ett utvecklat samarbete; Göteborgsregionen, Sjuhärad, Fyrbodal och Skaraborg. Utredningens förslag skulle skapa onaturliga domkretsar i och med att kommuner som ingår i samma grupp i större utsträckning än i

dag förs till olika domkretsar. De delar av Vänersborgs domkrets som utgörs av Ale, Alingsås, Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda, Lerums, Lilla Edets, Melleruds, Trollhättans, Vänersborgs och Åmåls kommuner bör därför enligt regeringens bedömning föras till Länsrätten i Göteborg.

Utredningen har vidare föreslagit att Länsrätten i Hallands län ska läggas samman med Länsrätterna i Kalmar, Blekinge och Kronobergs län till en domstol med kansli i Växjö. Regeringen delar utredningens bedömning att verksamheten bäst främjas av att Länsrätten i Hallands län läggs samman med en annan domstol. Även i denna del anser dock regeringen att större hänsyn måste tas till de geografiska förhållandena. Hallands län har bra förbindelser såväl norrut mot Göteborg som söderut mot Malmö. Däremot saknas bra förbindelser inåt landet. Förslaget att föra Länsrätten i Hallands läns domkrets till en ny domstol med kansli i Växjö får ur tillgänglighetssynpunkt anses vara mindre lämpligt. Regeringen gör i stället bedömningen att Länsrätten i Hallands län bör läggas samman med Länsrätten i Göteborg.

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Den nya domstolens namn bör då bli Förvaltningsrätten i Göteborg.

Den nya domstolen får ett målunderlag på cirka 13 400 mål.

6.1.5 Länsrätterna i Värmlands och Örebro län

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att Länsrätten i Örebro län och Länsrätten i Värmlands län läggs samman till en domstol med kansli i Örebro.

Remissinstanserna

Länsrätten i Örebro län, Länsstyrelsen i Örebro län och Örebro kommun tillstyrker förslaget. *Länsrätten i Värmlands län, Länsstyrelsen i Värmlands län och Karlstads kommun* avstyrker förslaget och anför som skäl härför bl.a. att det skulle leda till sämre tillgänglighet för invånarna i Värmlands län. Länsrätten förordar en förvaltningsrätt i Karlstad där Värmland tillhör en domkrets som söker sig mot Västra Götaland. För det fall den föreslagna sammanläggningen blir aktuell bör enligt dessa remissinstanser Karlstad väljas som kansliort. *Räddningsverket* förordar en lokalisering av den nya domstolen till Karlstad.

Regeringens överväganden

Länsrätterna i Örebro län och Värmlands län har var för sig inte tillräcklig storlek för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten.

En sammanslagen domstol skulle bli bärkraftig och skapa förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Regeringen delar därför

utredningens bedömning att verksamheten bäst främjas av att Länsrätten i Värmlands län och Länsrätten i Örebro län läggs samman till en domstol. Avstånden är inte heller sådana att tillgängligheten försämrats i en sådan utsträckning att det väger tyngre än skälen för en sammanläggning. Till följd av Karlstads centrala läge i den nya domkretsen och de stora avstånden inom Värmlands län anser dock regeringen att den sammanslagna domstolen bör ha sitt kansli där och inte i Örebro.

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Den nya domstolens namn bör då bli Förvaltningsrätten i Karlstad.

Den nya domstolen får ett målunderlag på cirka 5 800 mål.

6.1.6 Länsrätterna i Dalarnas och Gävleborgs län

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att Länsrätten i Dalarnas län och Länsrätten i Gävleborgs län delas och att de norra kommunerna i respektive länsrätts domkrets förs till en ny domstol i Sundsvall och de södra kommunerna förs till den domstol som ska ha sitt kansli i Uppsala.

Remissinstanserna

Falu tingsrätt, Länsrätten i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Falu kommun, Borlänge kommun, Malung-Sälens kommun och *Landstinget Dalarna* avstyrker förslaget såvitt avser Dalarnas län och anför att en uppdelning av länet är en olämplig lösning för Dalarnas del och motverkar de ambitioner som i övrigt finns att hålla samman länet. Länsrätten anför vidare bl.a. att domstolen är väl fungerande och att förslaget skulle leda till rekryteringsproblem. Om större enheter ska skapas bör enligt tingsrätten nuvarande Dalarnas län hållas samman inom ramen för en region. *Länsrätten i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län* och *Gävle kommun* avstyrker förslaget såvitt avser Gävleborgs län samt anför att tillräckliga hänsyn inte tagits till de särskilda förhållandena i norra Sverige och att skäl saknas för att dela länet. Länsrätten anför att om större enheter måste skapas kan länsrättens nuvarande domkrets utvidgas genom att kommunerna i norra Uppland förs till domkretsen. Om en sammanslagning anses behövlig kan länsrätterna i Gävleborgs och Dalarnas län läggas samman till en domstol med Gävle som kansliort. *Kammarrätten i Sundsvall* pekar på att för det fall en förvaltningsdomstol i första instans finns kvar i Falun eller Gävle saknas skäl att dela de två regionerna. *Kammarrätten* avstyrker vidare förslaget i de delar det innebär en för domstolen minskad domkrets och anför därvid att målunderlaget måste uppgå till minst den omfattning domstolen har i dag för att kunna möta de krav på verksamheten som ställs. *Länsrätten i Västernorrlands län* pekar på att en målminskning för kammarrätten gör det svårt att där upprätthålla erforderlig kompetens.

Också *Kammarrätten i Jönköping* motsätter sig att domkretsarna minskar för de minsta kammarrätterna. *Försäkringskassan* avstyrker förslaget att flytta över delar av Dalarnas och Gävleborgs län till Uppsala och pekar på effekterna för Kammarrätten i Sundsvall.

Prop. 2008/09:165

Regeringens överväganden

Länsrätterna i Dalarnas län och Gävleborgs län har var för sig inte tillräcklig storlek för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten. Såsom flertalet remissinstanser påtar sig dock utredningens förslag att dela länen avsevärda nackdelar. Att dela Gävleborgs och Dalarnas län på sätt som utredningen föreslår skulle skapa onaturliga domkretsar. Tillräcklig hänsyn tas inte heller till hur Dalarnas och Gävleborgs län samarbetar i dag. Det skulle vidare leda till alltför stora avstånd för många av de personer som bor inom domkretsarna.

Regeringen gör i stället bedömningen att verksamheten bäst främjas av att Länsrätten i Dalarnas län och Länsrätten i Gävleborgs län läggs samman till en domstol. En sådan sammanslagen domstol skulle bli bärkraftig och skapa förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Avstånden är inte heller sådana att tillgängligheten försämras i en sådan utsträckning att det väger tyngre än skälen för en sammanläggning.

Vad gäller frågan om den nya domstolens placering gör regeringen följande överväganden. Falun har ett centralt läge i den nya domkretsen. Länsrätten i Dalarnas län är också större än den i Gävleborgs län. Vidare hålls ett stort antal psykiatriförhandlingar på Sätters sjukhus som ligger närmare Falun. Regeringen anser mot den bakgrunden att den sammanslagna domstolen bör ha sitt kansli i Falun.

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Den nya domstolens namn bör då bli Förvaltningsrätten i Falun.

Den nya domstolen får ett målunderlag på cirka 5 800 mål.

6.1.7 Länsrätterna i Västernorrlands och Jämtlands län

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att Länsrätten i Västernorrlands län läggs samman med Länsrätten i Jämtlands län samt delar av Länsrättens i Dalarnas län domkrets och delar av Länsrättens i Gävleborgs län domkrets till en ny domstol med kansli i Sundsvall.

Remissinstanserna

Länsrätten i Västernorrlands län tillstyrker en sammanläggning av länsrätter men anser inte att förslaget till domkrets för den föreslagna Förvaltningsrätten i Sundsvall är optimal såvitt avser vilka delar av

Dalarnas och Gävleborgs län som ska föras till den föreslagna domstolen. Länsrätten anför att om den nya domstolen skulle få en mindre domkrets än enligt utredningens förslag bör verksamheten kunna bedrivas i Härnösand. *Länsrätten i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län* och *Östersunds kommun* avstyrker förslaget och anför att de långa avstånden i Norrland inte beaktats i tillräcklig utsträckning. Länsrätten anför vidare bl.a. att den har en väl utvecklad beredningsorganisation där specialisering är genomförd och att domstolen den senaste åren har anställt föredragande med mycket hög kompetens. *Kammarrätten i Sundsvall* och *Sundsvalls kommun* tillstyrker att domstolen förläggs till Sundsvall.

Regeringens överväganden

Vad gäller den del av utredningens förslag som rör Länsrätterna i Dalarnas och Gävleborgs län, se regeringens överväganden under avsnitt 6.1.6.

Länsrätterna i Västernorrlands län och Jämtlands län har var för sig inte tillräcklig storlek för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten. Länsrätten i Jämtlands län är en av de minsta länsrätterna varför sårbarheten där är betydande.

En sammanläggning av Länsrätterna i Västernorrlands län och Jämtlands län skulle skapa en mer bärkraftig domstol och ge bättre förutsättningar än i dag för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Regeringen delar utredningens bedömning att en sammanslagen domstol bör ha sitt kansli i Sundsvalls- och Härnösandsregionen. Mot dessa rena verksamhetsskäl måste frågan om tillgänglighet till domstolen ställas.

Länsrätten i Jämtlands län fick under 2008 in knappt 1 000 mål. Muntlig förhandling hölls i 184 av dessa, varav 84 hölls på sjukhuset i Östersund. Det är således fråga om ett begränsat antal förhandlingar där medborgarna måste resa till domstolen. Regeringen gör därför bedömningen att verksamheten bäst främjas av att Länsrätten i Västernorrlands län och Länsrätten i Jämtlands län läggs samman. Kommunikationerna från Östersund till Sundsvall och Härnösand är vidare sådana att det går att resa över dagen för en muntlig förhandling. Avstånden är därmed enligt regeringens bedömning inte sådana att tillgängligheten för den som behöver besöka domstolen försämras i en sådan utsträckning att det väger tyngre än skälen för en sammanläggning.

Vad gäller frågan om den sammanslagna domstolens placering gör regeringen följande bedömning. Härnösand ligger mer centralt i domkretsen än Sundsvall och kommunikationerna mellan Sundsvall och Härnösand är under utveckling. Regeringen anser att skälen för att låta domstolen ligga kvar i Härnösand väger tyngre än skälen för att flytta domstolen till Sundsvall.

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Den nya domstolens namn bör då bli Förvaltningsrätten i Härnösand.

Den nya domstolen får ett målunderlag på cirka 3 700 mål.

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att Länsrätten i Västerbottens län och Länsrätten i Norrbottens län läggs samman.

Remissinstanserna

Länsrätten i Västerbottens län och Umeå kommun tillstyrker förslaget och anför att förutsättningarna att kunna klara av kraven på en rättssäker och effektiv handläggning genom förslaget blir mycket goda. Luleå tingsrätt, Länsrätten i Norrbottens län, Kiruna kommun och Luleå kommun avstyrker förslaget att lägga samman Länsrätterna i Norrbottens och Västerbottens län. Som skäl anføres att de stora avstånden skulle leda till betydligt sämre tillgänglighet för den enskilde och omfattande resor för domstolens personal. Det anføres vidare bl.a. att Länsrätten i Norrbottens län inte har haft rekryteringsproblem. Länsrätten anför att för det fall en sammanläggning av domstolarna ska ske bör domstolen lokaliseras till Luleå. Kamarrätten i Sundsvall anser att utredningen inte i tillräcklig grad tagit hänsyn till de stora avstånden i norra Sverige. Sametinget och Svenska Tornedalingars Riksförbund avstyrker förslaget på grund av de konsekvenser förslaget skulle få för tillgängligheten till domstolen.

Regeringens överväganden

Länsrätterna i Västerbottens och Norrbottens län har var för sig inte tillräcklig storlek för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten. En sammanslagen domstol skulle bli bärkraftig och skapa förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Dessa rena verksamhetsskäl måste ställas mot den särskilda avståndsproblematik som finns i de norra delarna av landet.

Länsrätterna i Västerbotten och Norrbotten fick under 2008 in 4 720 mål. Muntlig förhandling hölls i 992 av dessa, varav 675 hölls på sjukvårdsinrättning till vilken domstolen reser. För allmänheten innebär förslaget att det för många människor skulle bli betydligt längre till domstolen. Det skulle i åtskilliga fall krävas en övernattnings för att kunna delta i en förhandling. Det skulle även leda till att domstolens personal, i och med resorna till främst sjukvårdsinrättningarna, i stor utsträckning skulle behöva resa vilket skulle uppta en betydande del av personalens arbetstid. Detta skulle på sikt kunna medföra rekryteringsproblem.

Regeringen anser att den i utredningen föreslagna lösningen skulle leda till alltför stora avstånd inom domkretsen. Den skulle leda till att tillgängligheten för invånarna skulle försämrats avsevärt och att domstolens resurser i alltför stor utsträckning skulle tas i anspråk för resor. Dessa omständigheter väger enligt regeringens bedömning tyngre

än skälen för en sammanläggning. Utredningens förslag bör därför inte genomföras i denna del.

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Länsrätten i Västerbottens län bör därför heta Förvaltningsrätten i Umeå och Länsrätten i Norrbottens län Förvaltningsrätten i Luleå.

6.1.9 Länsrätterna i Södermanlands och Östergötlands län

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att Länsrätten i Östergötlands län läggs samman med Länsrätten i Södermanlands län och med delar av Länsrättens i Kalmar län domkrets.

Remissinstanserna

Länsrätten i Östergötlands län och Länsstyrelsen i Östergötlands län tillstyrker förslaget. Länsrätten anför att förvaltningsdomstolarna i första instans bör vara större och mer bärkraftiga för att uppnå en bättre kvalitet i verksamheten. Länsrätten i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Södermanlands län och Nyköpings kommun avstyrker förslaget att lägga samman Länsrätten i Södermanlands län med Länsrätten i Östergötlands län. För det fall en omorganisation ska göras förordar länsrätten att domstolen bör ingå i en översyn av Länsrätten i Stockholms län för att bilda en förvaltningsrätt i södra storstockholmsområdet. Som skäl för en sådan lösning anges bl.a. att flertalet kommuner har en mer naturlig anknytning till Stockholmsområdet och att kommunikationerna dit är mer utbyggda än mot Östergötland samt att en sådan lösning ger bättre rekryteringsmöjligheter.

Regeringens överväganden

Länsrätterna i Östergötlands län och Södermanlands län har var för sig inte tillräcklig storlek för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten.

En sammanslagen domstol skulle bli bärkraftig och skapa förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Regeringen delar därför utredningens bedömning att verksamheten bäst främjas av att Länsrätten i Södermanlands län och Länsrätten i Östergötlands län läggs samman till en domstol. Avståndet är inte heller sådana att tillgängligheten försämras i en sådan utsträckning att det väger tyngre än skälen för en sammanläggning. Linköping är Sveriges femte största stad och har bl.a. universitet och en god arbetsmarknad. Regeringen delar därför även utredningens bedömning att den sammanslagna domstolen bör ha sitt kansli där. Regeringen delar vidare utredningens bedömning att Vimmerby och Västerviks kommuner från Länsrätten i Kalmar län av

geografiska och regionala skäl bör föras till den sammanslagna domstolen. Prop. 2008/09:165

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Den nya domstolens namn bör då bli Förvaltningsrätten i Linköping.

Den nya domstolen får ett målunderlag på cirka 8 300 mål.

6.1.10 Länsrätterna i Jönköpings län samt i Mariestad och Vänersborg

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att Länsrätten i Jönköpings län, Länsrätten i Mariestad och delar av Länsrätten i Vänersborg ska läggas samman.

Remissinstanserna

Länsrätten i Jönköpings län och *Jönköpings kommun* tillstyrker förslaget. *Länsrätten i Mariestad* avstyrker förslaget och förordar att Västra Götaland delas upp i två domkretsar med kansliorter i Göteborg och Skövde. *Kammarrätten i Göteborg* anför att domstolen i Jönköping med förslaget får ett omotiverat stort antal mål som inte står i förhållande till exempelvis möjligheterna till en framgångsrik rekrytering. *Kammarrätten* föreslår som en annan lösning att Länsrätterna i Vänersborg och Mariestad läggs samman. *Länsrätten i Vänersborg* avstyrker förslaget och förordar att det ska finnas två förvaltningsdomstolar i första instans i Västra Götaland, varav den ena bör placeras i Vänersborg och anför därvid bl.a. att det finns underlag för två bärkraftiga domstolar i länet och att domstolen inte har rekryteringssvårigheter. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* avstyrker förslaget och förordar att länsrätterna i Vänersborg och Mariestad läggs samman och att den nya domstolen lokaliseras till Mariestad. *Västra Götalands läns landsting* avstyrker en lösning som innebär att nuvarande länsgränser bryts.

Regeringens överväganden

Länsrätterna i Jönköpings län, i Mariestad och i Vänersborg har var för sig inte tillräcklig storlek för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten.

En sammanslagen domstol skulle bli bärkraftig och skapa förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Det är enligt regeringens bedömning inte heller av tillgänglighetsskäl befogat att ha tre länsrätter i Västra Götalands län.

Regeringen delar därför utredningens bedömning att verksamheten bäst främjas av att Länsrätten i Mariestad, Länsrätten i Jönköpings län och delar av Länsrätten i Vänersborg läggs samman till en domstol. Avstånden är inte heller sådana att tillgängligheten försämras i en sådan

utsträckning att det väger tyngre än skälen för en sammanläggning. Regeringen gör dock följande överväganden såvitt avser vilka delar av Länsrätten i Vänersborg som bör föras till den sammanslagna domstolen. Utredningen har därvid föreslagit att delar av Länsrättens i Vänersborg domkrets ska föras till Länsrätten i Göteborg och delar till Länsrätten i Jönköpings län. I Västra Götalands län finns fyra grupper av kommuner som har ett utvecklat samarbete; Göteborgsregionen, Sjuhärad, Fyrbodal och Skaraborg. Utredningens förslag skulle skapa onaturliga domkretsar i och med att kommuner som ingår i samma grupp i större utsträckning än i dag förs till olika domkretsar. De delar av Vänersborgs domkrets som utgörs av Bollebygd, Borås, Herrljunga, Marks, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamns och Vårgårda kommuner bör därför enligt regeringens bedömning föras till den sammanslagna domstolen i Jönköping.

Jönköping har en god arbetsmarknad och ligger centralt i den nya domkretsen. Regeringen delar därför även utredningens bedömning att den sammanslagna domstolen bör ha sitt kansli där.

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Den nya domstolens namn bör då bli Förvaltningsrätten i Jönköping.

Den nya domstolen får ett målunderlag på cirka 6 200 mål.

6.1.11 Länsrätterna i Kalmar, Blekinge och Kronobergs län

Utredningens förslag

Utredningen har föreslagit att länsrätterna i Kalmar län, Blekinge län, Hallands län och Kronobergs län ska läggas samman.

Remissinstanserna

Länsrätten i Kronobergs län har inga invändningar mot den föreslagna domkretsen för den nya domstolen. *Växjö kommun* tillstyrker förslaget. *Länsstyrelsen i Blekinge län* anser att förslaget i stort kan godtas. *Länsrätten i Kalmar län* avstyrker förslaget och anför att domstolarna kan organiseras så att även mindre enheter kan arbeta effektivt och hålla hög kvalitet samt att medborgarperspektivet måste ges större utrymme. *Länsrätten i Blekinge län* anser att tillräckligt underlag saknas för att bedöma om den föreslagna organisationen är den lämpligaste, bl.a. är alternativa organisationslösningar inte utredda. *Karlskrona kommun* delar bedömningen att det krävs en större förvaltningsdomstol inom regionen med endast en kansliort men att valet av kansliort bör utredas vidare. *Kalmar kommun* avstyrker förslaget och pekar på att det nuvarande samarbetet i regionen fungerar bra och att ytterligare statliga arbetstillfällen inte bör tas från Kalmar. *Länsstyrelsen i Kalmar län* anser att den nya domstolen bör placeras i Kalmar. *Länsrätten i Hallands län* och *Länsstyrelsen i Hallands län* avstyrker förslaget och anför bl.a. att rekryteringsläget är gott och att det inte finns någon naturlig anknytning till Växjö. *Falkenbergs kommun*, *Halmstads kommun* och *Laholms*

kommun avstyrker förslaget och anför att en domstol även Prop. 2008/09:165
fortsättningsvis ska finnas kvar i närområdet.

Regeringens överväganden

I enlighet med de överväganden som görs beträffande Länsrätten i Hallands län under avsnitt 6.1.4 bör den domstolen läggas samman med Länsrätten i Göteborg.

Länsrätterna i Kalmar län, Blekinge län och Kronobergs län har var för sig inte tillräcklig storlek för att i ett längre perspektiv kunna leva upp till de krav som måste ställas på verksamheten.

En sammanslagen domstol skulle bli mer bärkraftig och skapa bättre förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Regeringen gör därför bedömningen att verksamheten bäst främjas av att de tre länsrätterna läggs samman till en domstol. Avstånden är inte heller sådana att tillgängligheten försämras i en sådan utsträckning att det väger tyngre än skälen för en sammanläggning. Regeringen anser därför att länsrätterna i Kalmar län, Kronobergs län och Blekinge län bör läggas samman. Till följd av Växjö centrala läge i den nya domkretsen gör regeringen bedömningen att den sammanslagna domstolen bör ha sitt kansli där.

I enlighet med regeringens förslag i avsnitt 5.3 ska benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Den nya domstolens namn bör då bli Förvaltningsrätten i Växjö.

Den nya domstolen får ett målunderlag på cirka 4 200 mål.

7 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser m.m.

Regeringens förslag och bedömning: Sammanläggningarna bör genomföras den 15 februari 2010 och de föreslagna lagändringarna ska träda i kraft vid samma tidpunkt. Lagändringarna ska förenas med vissa övergångsbestämmelser.

Utredningens bedömning: Utredningen har anfört att tiden för att genomföra förändringarna av organisationen bör göras så kort som möjligt. I utredningen görs bedömningen att organisationsförändringarna kan vara genomförda vid utgången av år 2010 under förutsättning att ett beslut tas före 2008 års utgång.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig i frågan har anfört att genomförandet av omorganisationen bör ske skyndsamt. Det har även påpekats att det måste finnas tillräcklig tid för att avveckla länsrätterna och bygga upp de nya förvaltningsrätterna.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Regeringen delar utredningens bedömning att tiden för genomförande av förändringarna av organisationen bör göras så kort som möjligt. Bland annat möjligheterna att rekrytera ny personal till och behålla den nuvarande personalen i

domstolar som ska läggas samman med andra och få en ny kansliort kan försämrats om perioden fram till ett ikraftträdande blir alltför lång.

Sammanläggningarna bör genomföras den 15 februari 2010. De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft vid samma tidpunkt.

Lagändringarna innebär att benämningen länsrätt i olika böjningsformer byts ut mot förvaltningsrätt i motsvarande form. Det är alltså endast fråga om ett byte av namn för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans. Det innebär till exempel för mål där handläggningen i länsrätten pågår när lagändringarna träder i kraft att handläggningen fortsätter vid den domstolen, fast under benämningen förvaltningsrätt. Avgöranden som fattats av länsrätten före lagens ikraftträdande ska vidare anses fattade av förvaltningsrätten. Det finns mot denna bakgrund enligt regeringens bedömning inget generellt behov av övergångsbestämmelser.

Det förekommer dock bestämmelser i upphävda lagar, som fortfarande kan tillämpas med stöd av övergångsbestämmelser, om att mål eller ärende ska handläggas av länsrätt. Eftersom det inte är möjligt att göra ändring i en upphävd lag krävs övergångsbestämmelser som anger att om ett mål eller ärende ska handläggas av länsrätt enligt bestämmelser i någon upphävd lag ska målet eller ärendet efter ikraftträdandet handläggas av förvaltningsrätt. En sådan övergångsbestämmelse föreslås fogas till ikraftträdandebestämmelsen till lagen om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

I förordningen (1996:1149) om nämndemäns tjänstgöring vid ändring i indelning av domkretsar är reglerat vad som gäller för nämndemän i förevarande situation. Bestämmelsen innebär att vid ändring i indelningen i domkretsar ska en nämndeman anses vald till nämndeman i den domstol inom vars domkrets han eller hon är folkbokförd.

8 Kostnader och andra konsekvenser

De förändringar som presenteras i propositionen syftar till att skapa en verksamhet som håller en långsiktigt hög kvalitet och effektivitet. Förändringarna kan antas leda till en rad positiva konsekvenser. De innebär bl.a. att domstolarna i större utsträckning än i dag kan hålla sig med en specialiserad beredningsorganisation och med en ökad specialisering på domarsidan. Detta leder till såväl en ökad kvalitet i dömandet som en mer effektiv målhantering. Större domstolar kommer även att bättre kunna hantera förändringar i måltillströmning och målstruktur samt sjukfrånvaro och frånvaro för kompetensutveckling, vilket i sin tur motverkar risken för alltför långa handläggningstider.

I utredningen gjordes den sammantagna bedömningen att det finns förutsättningar – i ett längre perspektiv – för att de långsiktiga personal- och förvaltningskostnaderna kan minska med cirka 75-100 miljoner per år med den av utredningen föreslagna organisationen.

Regeringen gör bedömningen att det med de förändringar som presenteras i denna proposition finns förutsättningar för en mer kostnadseffektiv verksamhet vid de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans.

En ny organisation medför även vissa ökade kostnader, främst till följd av längre resor. För domstolarna blir det ökade kostnader till följd av ytterligare resor för domstolspersonalen till sjukvårdsinrättningar. Förändringarna medför vidare ökade kostnader för parter, andra myndigheter, nämndemän och rättsliga biträden till följd av längre resor till muntliga förhandlingar.

Vad gäller kostnader för lokaler gör regeringen bedömningen att dessa kommer att vara desamma i en ny organisation som med dagens organisation.

Regeringen gör sammantaget bedömningen att den presenterade organisationen på längre sikt kommer att medföra kostnadsminskningar.

I samband med ett genomförande av förändringarna kommer även övergångsvisa kostnader att uppstå. Dessa kostnader ryms inom befintliga ramar.

För små företag är det av stor vikt att prövningen i domstol sker med hög kvalitet och med rimliga handläggningstider. De allmänna förvaltningsdomstolarna hanterar rättsområden som är av stor betydelse för dessa företag. Regeringen gör bedömningen att en ny organisation får positiva konsekvenser för småföretagandet i och med den ökade kvalitet och effektivitet som en organisation med större domstolar förväntas innebära.

De miljöeffekter som förändringarna kan antas medföra i form av ett ökat resande får anses vara godtagbara. En ny organisation kan inte antas påverka jämställdheten.

9 Författningskommentar

9.1 Allmänt om förslagen till lagändringar

I följande avsnitt kommenteras vissa av bestämmelserna i det i propositionen redovisade förslaget till ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. De ändringar i lagen som endast innebär att ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer byts ut mot ”förvaltningsrätt” i motsvarande form kommenteras inte särskilt. Därutöver görs vissa ändringar som endast är av språklig karaktär.

Övriga lagändringar är uteslutande ändringar till följd av att benämningen på de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ändras från länsrätt till förvaltningsrätt. Ändringarna består i att ordet ”länsrätt” i olika böjningsformer ska bytas ut mot ordet ”förvaltningsrätt” i motsvarande form.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

1 och 17 §§

De överväganden som görs om en ny organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans innebär bl.a. att flera län och

delar av ett län kan komma att ingå i en förvaltningsrätts domkrets. Prop. 2008/09:165
Paragraferna har ändrats i enlighet med detta.

17 a §

Kyrkolagen (1992:300) har upphört att gälla. Hänvisningen i paragrafen till denna lag tas därför bort.

Sammanfattning av Länsrättsutredningen (Domstolsverkets rapportserie 2008:2)

I rapporten konstateras att den framtida organisationen för förvaltningsdomandet i första instans bör bestå av större, fristående och självbärande förvaltningsdomstolar som möjliggör bl.a. god rekrytering, specialisering, tydligare yrkesroller, en bra arbetsmiljö och starkare beredningsorganisationer. Detta för att kunna möta de nya krav som i olika avseenden ställs på förvaltningsmålens hantering.

Genom utredningen konstaterar Domstolsverket att flertalet länsrätter inte är av sådan storlek att de kan leva upp till kraven på ett effektivt framtida förvaltningsdomande i självbärande enheter.

Domstolsverket föreslår, efter att ha övervägt olika alternativa lösningar för att skapa större och starkare enheter, att den framtida domstolsorganisation bör bestå av tio förvaltningsdomstolar i första instans, var och en med endast en kansliort. Därvid har hänsyn tagits till en rad olika faktorer, t.ex. geografiska förhållanden, förekomsten av allmänna kommunikationer och förutsättningarna att rekrytera kvalificerad arbetskraft. Enligt förslaget ska domstolarna placeras i Stockholm, Göteborg, Malmö, Umeå, Sundsvall, Uppsala, Örebro, Linköping, Jönköping och Växjö.

Mot bakgrund av att de flesta av de nya domstolarnas domkretsar inte längre kommer att ha koppling till ett län och då kansliorten bör framgå av namnet, föreslår Domstolsverket även en ändring av namnet till "Förvaltningsrätten i...".

Domstolsverket har vidare utrett vilka konsekvenser en ny allmän forumregel som utgår från var medborgarna "finns" skulle ge och konstaterar att en sådan skulle få störst konsekvenser för de nya domstolarna i Stockholm, Jönköping och Växjö.

Förslagen innebär att många människor får längre väg till domstolen. Den enskilde medborgaren gynnas emellertid enligt rapporten av att målhanteringen blir effektivare och att handläggningstiderna därigenom blir kortare samtidigt som det skapas förutsättningar för högre kvalitet. Det absolut viktigaste motivet till en reform av länsrättsorganisationen är att höja kvaliteten i förvaltningsdomstolarna.

Domstolsverket gör bedömningen att organisationsförändringarna kan vara genomförda vid utgången av år 2010 under förutsättning att ett beslut tas före 2008 års utgång.

Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

dels att 1, 8, 14, 14 a, 15, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 20, 21 och 28 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 14 och 19 §§ ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Regeringsrätten är, i enlighet med vad i regeringsformen sägs, högsta allmänna förvaltningsdomstol. Den har sitt säte i Stockholm.

Kammarrätterna är allmänna förvaltningsdomstolar närmast under Regeringsrätten.

Kammarrätterna är Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Göteborg, Kammarrätten i Sundsvall och Kammarrätten i Jönköping.

Länsrätterna är allmänna förvaltningsdomstolar närmast under kammarrätterna. I varje län finns en länsrätt. Regeringen kan bestämma att det i ett visst län skall finnas fler än en länsrätt. Regeringen förordnar om länsrätternas domkretsar.

8 §

Kammarrätt prövar

1. överklagande som enligt lag eller annan författning görs hos domstolen,

2. mål enligt lagen (1989:479) om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt, m.m. i den utsträckning som är föreskrivet i den lagen,

3. sådana ansökningar om resning i mål eller ärenden som enligt 11 kap. 11 § regeringsformen skall prövas av förvaltningsdomstol, om målet eller ärendet slutligt avgjorts av en länsrätt eller förvaltningsmyndighet,

4. ansökningar om återställande av försutten tid för överklagande eller därmed jämförbar åtgärd till länsrätt, kammarrätt eller förvaltningsmyndighet,

Förvaltningsrätterna är allmänna förvaltningsdomstolar närmast under kammarrätterna. Regeringen förordnar om *förvaltningsrätternas* domkretsar.

3. sådana ansökningar om resning i mål eller ärenden som enligt 11 kap. 11 § regeringsformen *ska* prövas av förvaltningsdomstol, om målet eller ärendet slutligt avgjorts av en *förvaltningsrätt* eller förvaltningsmyndighet,

4. ansökningar om återställande av försutten tid för överklagande eller därmed jämförbar åtgärd till *förvaltningsrätt*, kammarrätt eller förvaltningsmyndighet,

5. mål om sådant onödigt uppehållande av ärende som enligt föreskrift i lag skall prövas av kammarrätt.

Prop. 2008/09:165
Bilaga 2

Regeringen förordnar om kammarrätternas domkretsar.

Länsrätterna

Förvaltningsrätterna

14 §

Om det i lag eller annan författning föreskrivs att talan skall väckas vid eller beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol, skall det göras vid en länsrätt.

Ett beslut skall överklagas till den länsrätt inom vars domkrets ärendet först prövats, om det inte för ett visst slag av mål föreskrivs annat i lag eller förordning.

Förekommer det vid mer än en länsrätt flera mål som har nära samband med varandra, får målen handläggas vid en av länsrätterna om det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part.

En länsrätt får, om det finns särskilda skäl och det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part, lämna över ett mål till en annan länsrätt som handlägger sådana mål.

Närmare föreskrifter om överlämnande av mål mellan länsrätter meddelas av regeringen.

Om det i lag eller annan författning föreskrivs att talan ska väckas vid eller beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol, ska det göras vid en *förvaltningsrätt*.

Ett beslut *ska* överklagas till den *förvaltningsrätt* inom vars domkrets ärendet först prövats, om det inte för ett visst slag av mål föreskrivs annat i lag eller förordning.

Förekommer det vid mer än en *förvaltningsrätt* flera mål som har nära samband med varandra, får målen handläggas vid en av *förvaltningsrätterna*, om det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part.

En *förvaltningsrätt* får, om det finns särskilda skäl och det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part, lämna över ett sådant mål till en annan *förvaltningsrätt* som handlägger sådana mål.

Närmare föreskrifter om överlämnande av mål mellan *förvaltningsrätter* meddelas av regeringen.

14 a §

Innefattar ett överklagande även en fråga som det ankommer på regeringen att avgöra skall länsrätten överlämna målet till kammarrätten för handläggning enligt 9 §.

Innefattar ett överklagande även en fråga som det ankommer på regeringen att avgöra *ska* *förvaltningsrätten* överlämna målet till kammarrätten för handläggning enligt 9 §.

15 §

I länsrätt skall det finnas lagman. Som en del i en administrativ samverkan får en länsrätt och en tingsrätt på samma

I *en förvaltningsrätt* ska det finnas lagman. Som en del i en administrativ samverkan får en *förvaltningsrätt* och en tingsrätt på

ort ha gemensam lagman.

Om regeringen inte bestämmer något annat skall det i länsrätt även finnas en eller flera rådmän. I de länsrätter som regeringen bestämmer skall det också finnas en eller flera chefsrådmän.

Lagman, chefsrådmän och rådmän skall vara lagfarna. De utnämns av regeringen.

samma ort ha gemensam lagman.

Om regeringen inte bestämmer något annat, *ska* det i *en förvaltningsrätt* finnas en eller flera rådmän. I de *förvaltningsrätter* som regeringen bestämmer *ska* det också finnas en eller flera chefsrådmän.

16 §

En länsrätt får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är lagmannen eller en chefsrådmän.

Om särskild sammansättning av länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

En *förvaltningsrätt* får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är lagmannen eller en chefsrådmän.

Om särskild sammansättning av *förvaltningsrätt* vid behandling av mål om fastighetstaxering finns bestämmelser i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

17 §

Länsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, om inte annat följer av 17 a eller 18 §. Om en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten domför med en lagfaren domare och två nämndemän.

Om det finns särskilda skäl med hänsyn till målets omfattning eller svårighetsgrad, får antalet lagfarna domare utökas med en utöver vad som följer av första stycket. Detsamma gäller i fråga om antalet nämndemän. Om någon eller några av ledamöterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats gäller första stycket andra meningen i fråga om domförhet.

Om domförhet vid behandling av mål om fastighetstaxering och av vissa mål om elektronisk kommunikation finns, förutom i 18 §, bestämmelser i fastighetstaxeringslagen (1979:1152) respektive lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall fastställa hur många nämndemän som skall finnas i varje län för tjänstgöring i länsrätten. Länsrätten fördelar tjänstgöringen mellan nämndemännen efter samråd med dem.

En Förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, om inte annat följer av 17 a eller 18 §. Om en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten domför med en lagfaren domare och två nämndemän.

Om det finns särskilda skäl med hänsyn till målets omfattning eller svårighetsgrad, får antalet lagfarna domare utökas med en utöver vad som följer av första stycket. Detsamma gäller i fråga om antalet nämndemän. Om någon eller några av ledamöterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats gäller första stycket andra meningen i fråga om domförhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *ska fastställa hur många nämndemän som ska finnas inom varje förvaltningsrätts domkrets för tjänstgöring i domstolen. Förvaltningsrätten* fördelar tjänstgöringen mellan

17 a §

Länsrätten skall vid behandling av mål enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900) och 22 kap. kyrkolagen (1992:300) bestå av en lagfaren ledamot och två sådana särskilda ledamöter som anges i 17 b §.

Länsrätten är dock domför utan de särskilda ledamöterna i sådana fall som anges i 18 § första och andra stycket samt fjärde stycket 1.

Förvaltningsrätten ska vid behandling av mål enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900) och 22 kap. kyrkolagen (1992:300) bestå av en lagfaren ledamot och två sådana särskilda ledamöter som anges i 17 b §.

Förvaltningsrätten är dock domför utan de särskilda ledamöterna i sådana fall som anges i 18 § första och andra stycket samt fjärde stycket 1.

17 b §

Regeringen bestämmer antalet särskilda ledamöter för varje länsrätt. De särskilda ledamöterna skall ha god kännedom om kommunal verksamhet. De förordnas av regeringen för tre år.

Om en särskild ledamot avgår under tjänstgöringstiden, utses en ny ledamot för den tid som återstår. Ändras antalet särskilda ledamöter, får en nytillträdande ledamot utses för kortare tid än tre år.

Länsrätten fördelar tjänstgöringen mellan de särskilda ledamöterna efter samråd med dem.

Regeringen bestämmer antalet särskilda ledamöter för varje *förvaltningsrätt*. De särskilda ledamöterna *ska* ha god kännedom om kommunal verksamhet. De förordnas av regeringen för tre år.

Om en särskild ledamot avgår under tjänstgöringstiden, utses en ny ledamot för den tid som återstår. Ändras antalet särskilda ledamöter, får en nytillträdande ledamot utses för kortare tid än tre år.

Förvaltningsrätten fördelar tjänstgöringen mellan de särskilda ledamöterna efter samråd med dem.

18 §

Länsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. när åtgärd som avser endast målsberedande vidtages,
2. vid sådant förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av annan länsrätt,
3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende,
4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttan rätt, är länsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte

En Förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

2. vid sådant förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av *en förvaltningsrätt*,

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttan rätt, är *en förvaltningsrätt* domför med en lagfaren domare ensam vid beslut

innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som avser endast beredande av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare får utföras av en annan tjänsteman som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid länsrätten eller vid en tingsrätt på samma ort som länsrätten. Närmare bestämmelser om detta meddelas av regeringen.

som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som avser endast beredande av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare får utföras av en annan tjänsteman som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid *förvaltningsrätten* eller vid en tingsrätt på samma ort som *förvaltningsrätten*. Närmare bestämmelser om detta meddelas av regeringen.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,
2. mål enligt lagen (1994:446) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet, enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om befrielse från skyldighet att lämna upplysningar, visa upp handling eller lämna kontrolluppgift enligt skatteförfattningarna,
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård i enskildhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet eller avskildhet enligt 34 § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 2-4 såvitt avser de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 5 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m., mål enligt lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt samt mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,
4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål rörande preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,
5. mål enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,
7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt.

Vissa bestämmelser om kammarrätt och länsrätt om Vissa bestämmelser om kammarrätt och *förvaltningsrätt*

19 §

Nämndeman i kammarrätt och länsrätt utses genom val. Val förrättas av landstingsfullmäktige. I Gotlands län förrättas val av kommunfullmäktige i Gotlands kommun.

Nämndeman i kammarrätt och *förvaltningsrätt* utses genom val. Val förrättas av landstingsfullmäktige. I Gotlands län förrättas val av kommunfullmäktige i Gotlands kommun.

Valet skall vara proportionellt, om det begärs av minst så många väljande som motsvarar det tal man får om samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser ökat med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val finns bestämmelser i lagen (1992:339) om proportionellt valsätt.

När val av de nämndemän som ingår i länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering skall ske framgår av fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

När val av de nämndemän som ingår i *förvaltningsrätt* vid behandling av mål om fastighetstaxering ska ske framgår av fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Regeringen får för visst län förordna att nämndemän i kammarrätt skall väljas bland dem som för samma mandatperiod har utsetts till nämndemän i hovrätt. Nämndeman i hovrätt får även i annat fall, om han eller hon är behörig, tjänstgöra som nämndeman i den kammarrätt inom vars domkrets han eller hon är folkbokförd.

Vid val av nämndemän skall eftersträvas att nämndemannakåren får en allsidig sammansättning med hänsyn till ålder, kön, etnisk bakgrund och yrke. Om det finns flera alternativa sätt att uppnå en allsidig sammansättning, bör de personer väljas som inte tidigare tjänstgjort som nämndemän eller som tjänstgjort kortast tid.

20 §

Valbar till nämndeman i kammarrätt och länsrätt är varje svensk medborgare som är folkbokförd i det län eller den del av länet som hör till kammarrättens eller länsrättens domkrets och som inte är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Valbar till nämndeman i kammarrätt och *förvaltningsrätt* är varje svensk medborgare som är folkbokförd i det län eller den del av länet som hör till kammarrättens eller *förvaltningsrättens* domkrets och som inte är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Anställd vid domstol, Skatteverket, länsstyrelse eller under länsstyrelse lydande myndighet eller Försäkringskassan får inte vara nämndeman. Detsamma gäller lagfaren domare, åklagare, polisman och advokat eller annan som har till yrke att föra andras talan inför rätta samt ledamot av skattenämnd.

Nämndeman i länsrätt får inte Nämndeman i *förvaltningsrätt*

samtidigt vara nämndeman i kammarrätt. får inte samtidigt vara nämndeman i kammarrätt.

Till nämndeman bör endast den utses som med hänsyn till omdömesförmåga, självständighet, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget.

Den som har fyllt sextio år eller uppger något giltigt hinder är inte skyldig att ta emot uppdrag som nämndeman. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att ta emot nytt uppdrag förrän efter fyra år.

Domstolen prövar självmant den valdes behörighet.

21 §

Nämndeman i kammarrätt och länsrätt utses för fyra år. Den som har fyllt sextio år får avgå som nämndeman. Domstolen får entlediga en nämndeman som visar giltigt hinder.

Nämndeman i kammarrätt och *förvaltningsrätt* utses för fyra år. Den som har fyllt sextio år får avgå som nämndeman. Domstolen får entlediga en nämndeman som visar giltigt hinder.

Domstolen skall entlediga en nämndeman som genom att begå brott eller på annat sätt har visat sig uppenbart olämplig för uppdraget.

Om en nämndeman inte längre är valbar eller behörig, upphör nämndemannens uppdrag. Fullmäktige får dock besluta att en nämndeman, som till följd av ändrad folkbokföring inte längre är valbar, får ha kvar sitt uppdrag under resten av mandatperioden.

Bestämmelser om mandatperiod för sådan nämndeman som ingår i länsrätt vid behandling av mål om fastighetstaxering finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Bestämmelser om mandatperiod för sådan nämndeman som ingår i *förvaltningsrätt* vid behandling av mål om fastighetstaxering finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Om en nämndemans uppdrag upphör under tjänstgöringstiden utses en ny nämndeman för den tid som återstår. Ändras antalet nämndemän inom domkretsen får en nytillträdande nämndeman utses för kortare tid än som följer av första stycket.

28 §

Ledamöter och föredragande i allmän förvaltningsdomstol skall vara svenska medborgare. Den som är underårig eller i konkurstillstånd eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte utöva befattning som ledamot eller föredragande. I fråga om nämndemän i kammarrätterna och länsrätterna gäller 20 och 21 §§.

Ledamöter och föredragande i allmän förvaltningsdomstol *ska* vara svenska medborgare. Den som är underårig eller i konkurstillstånd eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte utöva befattning som ledamot eller föredragande. I fråga om nämndemän i kammarrätterna och *förvaltningsrätterna* gäller 20 och 21 §§.

Ledamöter och föredragande i allmän förvaltningsdomstol skall ha avlagt domared.

De som står i sådant förhållande till varandra som anges i 4 kap. 12 § rättegångsbalken får inte samtidigt tjänstgöra som ledamöter i allmän förvaltningsdomstol. Prop. 2008/09:165 Bilaga 2

1. Denna lag träder i kraft den XXX
2. För avgöranden som länsrätterna träffat före ikraftträdandet gäller 8 § i sin äldre lydelse.

Efter remiss har yttranden över utredningen lämnats av Riksdagens ombudsmän, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Falu tingsrätt, Kalmar tingsrätt, Luleå tingsrätt, Regeringsrättens ledamöter, Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Göteborg, Kammarrätten i Sundsvall, Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Uppsala län, Länsrätten i Södermanlands län, Länsrätten i Gotlands län, Länsrätten i Västmanlands län, Länsrätten i Skåne län, Länsrätten i Hallands län, Länsrätten i Göteborg, Länsrätten i Vänersborg, Länsrätten i Värmlands län, Länsrätten i Dalarnas län, Länsrätten i Gävleborgs län, Länsrätten i Västernorrlands län, Länsrätten i Jämtlands län, Länsrätten i Västerbottens län, Länsrätten i Norrbottens län, Länsrätten i Östergötlands län, Länsrätten i Jönköpings län, Länsrätten i Kronobergs län, Länsrätten i Kalmar län, Länsrätten i Blekinge län, Länsrätten i Örebro län, Länsrätten i Mariestad, Justitiekanslern, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvården, Statens räddningsverk, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Läkemedelsverket, Finansinspektionen, Skatteverket, Arbetsgivarverket, Kammarkollegiet, Statskontoret, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Sametinget, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Statens Jordbruksverk, Statens energimyndighet, Post- och telestyrelsen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF), Arbetsförmedlingen, Stockholms kommun, Upplands Väsby kommun, Tierps kommun, Nyköpings kommun, Linköpings kommun, Jönköpings kommun, Växjö kommun, Kalmar kommun, Västerviks kommun, Gotlands kommun, Karlskrona kommun, Malmö kommun, Falkenbergs kommun, Halmstads kommun, Göteborgs kommun, Mariestads kommun, Trollhättans kommun, Vänersborgs kommun, Karlstads kommun, Kumla kommun, Örebro kommun, Västerås kommun, Borlänge kommun, Faluns kommun, Malungs kommun, Gävle kommun, Härnösands kommun, Sundsvalls kommun, Östersunds kommun, Umeå kommun, Kiruna kommun, Luleå kommun, Uppsala läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Dalarnas läns landsting, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges advokatsamfund, Svenskt Näringsliv, Företagarna, ST Domstol, LO-TCO Rättsskydd AB, Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO), Nämndemännens riksförbund, JUSEK, Sverigefinländarnas Delegation och Svenska Tornedalings Riksförbund.

Riksrevisionen, Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Kronobergs län har inga synpunkter på remissen eller har avstått från att yttra sig.

Prop. 2008/09:165
Bilaga 3

Uppsala kommun, Västernorrlands läns landsting och Sveriges Domareförbund har inte inkommit med något yttrande.

Utöver remissinstanserna har Gotlands tingsrätt, Polismyndigheten i Dalarna, Laholms kommun, Varbergs kommun, Lilla Edets kommun, Regionförbundet Kalmar, Regionförbundet Halland, Fyrbodals kommunförbund och Anette Hedbom inkommit med skriftliga synpunkter.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 2009

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Erlandsson, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Malmström, Sabuni, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Björling

Föredragande: Ask

Regeringen beslutar proposition 2008/09:165 En långsiktigt hållbar organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans.